

VERGADERING
GEMEENTERAAD

dd. 29 januari 1970

No. 16

Aldus goetijnd vastgesteld NOTULEN

der openbare vergadering
van de
gemeenteraad van 's-Hertogenbosch
op donderdag 25 september 1969
te 19.30 uur.

PUNTEN VAN BEHANDELING

1. Goedkeuring van de notulen van de openbare vergadering van de gemeenteraad van 26 juni 1969 (nr 13).
2. Ingekomen stukken.
3. Voorstel (Bijlage nr 166) tot het vaststellen van straatnamen in het bestemmingsplan 1966 's-Hertogenbosch Noord I.
4. Voorstel (Bijlage nr 167) tot het vaststellen van een straatnaam in Zuid.
5. Voorstel (Bijlage nr 168) tot het vaststellen van enige besluiten tot wijziging van de gemeentebegroting voor het dienstjaar 1969.
6. Aanbieding van de gemeentebegroting, de begroting van de afdeling Orthen en de bedrijfsbegrotingen voor het dienstjaar 1970 (Bijlage nr 169).
7. Voorstel (Bijlage nr 170) tot het garanderen van de tijdige betaling van rente en aflossing van een geldlening, groot f 2.000.000,— aan te gaan door het college van regenten over de Godshuizen, alhier.
8. Voorstel (Bijlage nr 171) tot het verlenen van medewerking ex artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920.
9. Voorstel (Bijlage nr 172) tot oprichting van een tweede openbare kleuterschool in West II.
10. Voorstel (Bijlage nr 173) tot gedeeltelijke inwilliging van een aanvraag om medewerking ex artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920.
11. Voorstel (Bijlage nr 174) tot het beschikbaarstellen van een krediet voor de bouw van twee gymnastieklokalen.
12. Voorstel (Bijlage nr 183) tot het beschikbaarstellen van een aanvullend krediet voor de eerste fase van het sportveldencomplex „De Schutskamp”.
13. Voorstel (Bijlage nr 175) tot verkoop van een perceel grond

nabij de Marktstraat aan de n.v. Electrotechnisch Bureau Van Mackelenbergh van 1883, alhier.

14. Voorstel (Bijlage nr 176) tot wederinkoop van de woningwoning Stadskampstraat 21 van de heer L. van de Ven.
15. Voorstel (Bijlage nr 177) tot verhuur van het pand Vughterstraat 133 aan de Katholieke werkende jongeren, district 's-Hertogenbosch.
16. Voorstel (Bijlage nr 178) tot ongegrondverklaring van een gevraagde voorziening tegen een aanschrijving tot het treffen van voorzieningen aan het pand Schapenmarkt 5.
17. Voorstel (Bijlage nr 179) tot intrekking van de regeling inzake uitkeringen uit het doorstromingsfonds.
18. Voorstel (Bijlage nr 182) tot aankoop van grond met opstallen van de heer P. J. Pels, Van der Eygenweg, alhier.
- 18a. Voorstel (Bijlage nr 184) naar aanleiding van het voornemen van de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk tot plaatsing van het pand Postelstraat 68 op de lijst van beschermde monumenten.
- 18b. Voorstel (Bijlage nr 185) tot het voteren van een krediet van f 350.000,— voor het treffen van voorzieningen aan de traverse tussen Empelseweg en de brug over de Dieze.
19. Voorstel (Bijlage nr 180) tot benoeming van een lid van de jeugdadviescommissie bedoeld in artikel 28 van de Subsidieregeling Jeugdwerk 1966.
20. Voorstel (Bijlage nr 181) tot benoeming van twee leden van het college van regenten over de Godshuizen.

Tegenwoordig:

Voorzitter: Mr. G. M. J. W. van de Ven, burgemeester.

Wethouders: N. Schuurmans, drs. W. G. J. Lennaerts, ir. J. J. C. van Heijkoop en mr. G. D. H. Verkuijlen.

Leden: mevrouw J. Bos-Kinsbergen, de heren L. J. van der Kooi, H. W. van Kempen, A. M. M. van Loon, G. A. Moerings, D. J. Kaasjager, ir. J. L. van Oost, Chr. J. A. M. Leo, mr. H. Bergé, J. M. C. van der Eerden, P. van Drunen, J. J. C. M. van Beek, H. W. J. Vos, J. C. H. van Oijen, mevrouw J. M. Claasen-van de Laak, de heren ir. O. van Roggen, J. M. van Engelen, T. A. Bos, Jhr.

mr. L. E. A. J. van Meeuwen, mejuffrouw M. W. J. A. Willemse, de heren L. H. van Veggel, F. C. Bumann, A. van den Helm, F. M. J. Schuurbiers, J. A. F. van Osch en Th. W. Leenders.

Secretaris: Mr. A. A. B. van Geelen, gemeente-secretaris.

Afwezig: de heren J. M. A. Foppele, B. IJsselstijn, A. J. C. Wagemakers, Th. Kok en J. C. Vis.

De voorzitter opent de vergadering met het gebed. Hierna spreekt hij als volgt:

„Geachte heer Schuurmans, mevrouw Schuurmans, op 2 september jl. was u 20 jaar wethouder van deze stad. Dat betekent 5 perioden, dus een zilveren jubileum. Maar als ik naga, dat bij uw 12^{1/2} jubileum is gezegd, dat u in 12^{1/2} jaar gedaan hebt waar een ander 25 jaar over doet en als ik deze verhouding doortrek, dan gedenken we vandaag de dubbele periode, hetgeen neerkomt op 40 jaar.

Uiteraard waren we van uw jubileum al maanden op de hoogte, maar uw gezondheidstoestand vormde een onzeker element en in ieder geval was het duidelijk, dat een uitgebreid en vermoeiend feestvertoon niet gewenst was. Maar natuurlijk wilde niemand van ons deze gedenkdag onopgemerkt voorbij laten gaan. Want deze 20 jaar betekenen: 20 jaar in dienst van de gemeenschap, vooral van het sociaal zwakkere deel van de gemeenschap. Tekenend is in dit verband dat u de volgende portefeuilles beheert of beheerd hebt: sociale zaken, huisvesting, personeelszaken en volksgezondheid.

Aan uw beleid en onvermoeide ijver is het te danken, dat Den Bosch op het gebied van de sociale voorzieningen, als dat maar enigszins mogelijk was, vooraan stond. U gaf leiding aan een stormachtige ontwikkeling op dit terrein. Den Bosch mag dankbaar zijn dat de koers van het sociale schip door deze bezielde stuurman bepaald is.

Uw arbeidsterrein was niet alleen plaatselijk. U werkte

ook in provinciaal verband (lidmaatschap van de Staten, van provinciale besturen en commissies) en landelijk (lid van de Tweede en Eerste Kamer der Staten Generaal, en van landelijke besturen en commissies).

Enerzijds is het voor mij moeilijk om hier uw persoon en uw werk te schetsen. Wij hebben immers maar enige maanden mogen samenwerken. Misschien had nu beter voor u kunnen staan oud-burgemeester Loeff, die u, als ik goed ben ingelicht, overhaalde om wethouder van sociale zaken te worden, of oud-burgemeester Lambooy, die tijdens zijn gehele ambtsperiode u als wethouder naast zich mocht hebben. Anderzijds is het voor mij een voorrecht, dat ik vanavond tot taak heb U te huldigen want u bent een markante en boeiende persoonlijkheid, waarvan de contouren zich al spoedig aftekenen zodra men met u samenwerkt.

Ik heb een overzicht laten maken van uw vroegere en huidige functies. Ik moet er een greep uit doen, want die lijst beslaat drie volle getypte vellen, terwijl de meeste van deze functies bepaald geen sinecure zijn. Deze taken vroegen van u niet alleen veel tijd, maar vereisten ook een brede en algemene ontwikkeling. Die ontwikkeling hebt u zichzelf in uw vrije tijd moeten eigen maken, want u had niet het voorrecht om te kunnen studeren. U hebt dit alles als autodidact u zelf eigen weten te maken. Bovendien ging u bepaald niet gebukt onder het feit dat u geen titel voor uw naam hebt. Wanneer men u vroeg hoe het toch wel was om in het college van burgemeester en wethouders met meesters in de rechten, economen en ingenieurs samen te werken, dan luidde uw stereotiepe antwoord: „Och ik ben de enige heer in het college”.

U bent voortgekomen uit de kringen van de K.A.B. in de tijd dat de vakbeweging nog niet de invloed had die zij nu heeft, toen zelfs het morele recht van de arbeider om zich te organiseren nog niet algemeen aanvaard was. In deze organisatie was u o.a.: nationaal voorzitter van de Jonge Werkman, secretaris van de Bossche Diocesane

Bond van de K.A.B. en bestuurslid van de kring 's-Hertogenbosch van de K.A.B.

Dit bracht u in de politiek. Van 1946 tot 1953 was u lid van de Provinciale Staten. U was lid van de Tweede Kamer en van 1953 tot 1969 van de Eerste Kamer.

In september 1949 werd u wethouder van deze stad.

Ieder ander zou aan genoemde functies zijn handen meer dan vol hebben gehad, maar dat gold niet voor u.

Ik noem nu enkele belangrijke functies op welke u bekleedde en welke u nu bekleedt maar ik leg er de nadruk op dat het er maar enkele zijn.

U was voorzitter van de Nationale Katholieke Centrale voor beroepskeuze, bestuurslid van de Katholieke Bond van Woningbouwverenigingen, voorzitter van de Regeeringsadviescommissie met betrekking tot de bestrijding van de onmaatschappelijkheid, lid van de Nationale Raad voor Maatschappelijk Welzijn, bestuurslid van het Centraal Orgaan inzake zwakzinnigenzorg, bestuurslid van de Stichting Katholieke Jeugdraad, voorzitter van de Nationale Katholieke Stichting voor werkende jongeren (de Levensscholen), lid van het kerkbestuur van San Salvator in Orthen, lid van het dagelijks bestuur van het stadsgewest, voorzitter van de commissie voor sociale zaken, volksgezondheid en jeugdwerk van het Stadsgewest, voorzitter van het college voor het verlenen van bijstand, voorzitter van het Stedelijk Maatschappelijk Orgaan, voorzitter van het Regionaal woonwagencentrum, bestuurslid van de I.Z.A. in de provincie Noord-Brabant, voorzitter van de commissie van advies ex artikel 39 van de Woonwagenwet, voorzitter van de landelijke Cupertino-stichting, vice-voorzitter van Samivoz, lid van de Provinciale Raad voor de Volksgezondheid, lid van het college van Regenten over de Godshuizen, voorzitter van de stichting bijstand buitenlandse werknemers 's-Hertogenbosch, voorzitter van de woningbouwvereniging St. Lambertus en voorzitter van de landelijke commissie voor het woonwagenwerk.

Ook al ben ik in het opsommen van uw functies niet

volledig geweest, toch meen ik dat alles wat ik genoemd heb, reeds een zeer indrukwekkende lijst vormt. Vanavond zijn we bijeen om u te huldigen als Stadsbestuurder van Den Bosch. U werd raadslid in 1945 en u bent dat nu bijna 25 jaar onafgebroken geweest. U viel blijkbaar direct op want 4 jaar later werd u wethouder van Sociale Zaken. Financieel betekende dit voor u een offer, maar u deed het toch omdat u dit als een plicht zag tegenover de minder bedeelden van de Bossche samenleving. Al eerder had u getoond dat materiële beloning voor u niet het zwaarst woog. U had vroeger immers al een functie opgegeven voor een taak als vrijgestelde voor de werkende jongeren, waarbij u er financieel zelfs gevoelig op achteruit ging. De idealist Schuurmans en zijn even idealistische vrouw, durfden dit samen aan. De portefeuille van Sociale Zaken was u als het ware op het lijf geschreven, want hier kon u zich volledig uitleven in uw liefde voor de sociaal zwakkeren. U hebt deze portefeuille nog en daarnaast bent u steeds wethouder van personeelszaken geweest. Op dit ogenblik hebt u ook de portefeuille van Volksgezondheid en een tijd lang hebt u ook die van Huisvesting beheerd, wat in een stad met zoveel krotwoningen een bijzonder zware opgave betekent.

Een hoogtepunt in uw wethouderschap was zeker de opening van het Revalidatiewerkcentrum dat model in Nederland staat en steeds veel belangstellende bezoekers trekt. De potterie Cor Unum, uw geesteskind, is uniek in Nederland, want deze sociale werkplaats kan op normale economische basis met andere bedrijven concurreren. De produkten van deze potterie zijn zeer gezocht en de onvolwaardige arbeidskrachten die hier werken, nemen, dank zij deze werkplaats normaal aan het produktieproces deel.

U woont in Orthen, U gaat daar groots op, maar de Orthenaren gaan ook groots op u. Er zijn in Orthen veel dingen tot stand gekomen en de leefbaarheid van Orthen is aanzienlijk vergroot dank zij uw activiteiten.

Tot nu toe was het voor mij gemakkelijk, want voor het beschrijven van al uw functies kon ik officiële bronnen raadplegen. Wanneer ik nu ga pogen uw persoon te beschrijven wordt het wat moeilijker, omdat ik dan moet afgaan op voorlopige indrukken van mijzelf en wat ik zo al van u hoorde.

U bent geloof ik zowel een leeuw als een lam. Ik heb horen verluiden dat u uw begroting van sociale zaken als een leeuw placht te verdedigen in deze raad. Ik heb ook gehoord dat u als voorzitter van commissies er praktisch alles door kunt krijgen wat u wilt. Maar u bent als een lam tegenover het persoonlijk leed en verdriet van de sociaal zwakkeren, van de underdogs in onze samenleving en meer speciaal van onze Bossche samenleving.

Zij kunnen altijd, maar dan ook altijd, een beroep op de mens Schuurmans doen. U stelde zich in uw werk voor hen geen enkele grens. Met ontembare werklust hebt u dag en nacht voor hen gesjouwd en we moeten nu helaas constateren dat uw gezondheid daaronder te lijden heeft gehad.

De bevolking van 's-Hertogenbosch beseft wel, geloof ik, wat dat betekent. Hoe dikwijls heb ik tijdens spreekuur, receptie of bezoek aan huis al met veel reverentie horen spreken over Nico Schuurmans. Ik geloof dat voor heel veel eenvoudige mensen het gemeentebestuur synoniem is met deze wethouder. Een treffende eigenschap is ook uw gemoedelijkheid, die als een weldaad over je komt in een gesprek, maar een gemoedelijkheid die beslist niet het karakter heeft van: „rommel maar wat aan”. U bezit ook een verkwikkend gevoel voor humor. U kunt met veel verve verhalen vertellen over uw wethouderspraktijk en er is geen betere methode om de mensen van 's-Hertogenbosch te leren kennen dan goed naar uw verhalen te luisteren.

Onze stad mag zich gelukkig prijzen, dat zij u 24 jaar als raadslid en 20 jaar als wethouder bezit, want ging de omgang met eenvoudigen u goed af, met hetzelfde gemak

verkeerde u in andere kringen, tot die van ministers toe. Zo vervulde u ook verschillende malen op waardige wijze het loco-burgemeesterschap, daarbij gesteund door uw organisatorisch talent. U beweert wel eens dat men van u zegt, dat u soms te lang spreekt. Ik moet u zeggen dat het een genoegen is naar u te luisteren en dat u de juiste dingen ook op de juiste plaatsen te berde brengt. Ik heb dat zaterdagavond bij de opening van de jeugdsociëteit in Orthen nog kunnen constateren. U kon daar zelfs het woord „verdomme” nog gebruiken zonder dat iemand daar aanstoot aan kon nemen.

Wanneer we beseffen dat u bij alle activiteiten ook nog de zorgvolle huisvader bent van een gezin van elf kinderen, dan vraag je je af, hoe het mogelijk is dat één man zoveel dingen op zo eminente wijze kan doen, terwijl toch ook uw dag, evenals de onze, maar 24 uren telt.

Eén moet er toch aan tekort zijn gekomen en dat bent u mevrouw Schuurmans. Ik zou niet graag becijferen hoeveel avonden uw man niet thuis is geweest en hoeveel weekeinden hij buitenshuis heeft moeten doorbrengen. Maar u stond volledig achter hem, want u deelde zijn idealisme. U zult voor uw elf kinderen dikwijls vader en moeder tegelijk hebben moeten zijn, maar u wilde dat graag doen omdat u evenveel voor de goede zaak voelde als uw man. De laatste tijd is het echter moeilijker voor u geweest, omdat naast de zorg voor de kinderen nu ook de zorg voor de gezondheid van uw man gekomen is. Weest u ervan overtuigd dat wij allen zeer waarderen dat u uw man de kans gegeven hebt zoveel voor de gemeenschap te doen.

Geachte heer Schuurmans, Den Bosch staat bij u in de schuld door uw niet aflatende ijver voor land en provincie, maar vooral voor deze stad. Met het oog op uw gezondheidstoestand van het ogenblik hebben wij gemeend af te moeten zien van een grootscheepse huldiging met recepties enzovoorts. Maar het college heeft gemeend dat de huldiging in deze raadzaal desondanks zou moeten doorgaan. Deze historische zaal is getuige geweest van

vele debatten, waarin u als terrier met veel succes uw sociale plannen hebt verdedigd en er door gekregen. Wij huldigen nu de sociale pionier van Den Bosch, de vestingstad met zijn vele aandachtgezinnen, welke van u de volle aandacht hebben gekregen. In uw levenslijn is nu een periode gekomen, waarin u het wat kalmer aan moet doen, dus 's-avonds ook eens meer thuis zult zijn. Dat kalmer aan doen is voor u een zware opgave, uw karakter en uw strijd lust kennende.

Het gemeentebestuur wil trachten door een aangepast geschenk het thuis zijn wat gemakkelijker te maken, met name in de avonduren. En ik mag dan hierbij namens de gemeente een kleurentelevisie-toestel aanbieden als een onvolkomen bewijs van onze grote dank.

Het is een prettige omstandigheid dat dit geschenk ook uw vrouw ten goede zal komen. Ik hoop dat u samen nog lange tijd vele goede avonden voor dit televisietoestel zult doorbrengen.

Dank u wel."

De raad betuigt zijn instemming met applaus.

Vervolgens overhandigt de voorzitter het geschenk aan wethouder Schuurmans.

Daarna spreekt de heer V a n K e m p e n aldus:

„Zeer geachte heer Schuurmans, geachte mevrouw Schuurmans, dames en heren.

Dit korte feestelijke rustpunt in de periode van uw wethouderschap komt wel een beetje plotseling uit de lucht vallen, maar ik zelf had kunnen weten dat er iets dergelijks op komst was, immers ik ben nu aan mijn 17e jaar als raadslid bezig en al die tijd heb ik u alleen maar gekend als wethouder van Sociale Zaken, als de hardwerkende - mag ik zeggen - zo nodig hardvechtende, eventueel waarschuwende of beschermende wethouder. Met alle gerustheid kan ik dan ook namens de gehele raad zeggen, dat wij allen, zonder één uitzondering, ons kunnen aansluiten bij de woorden en wensen die de voorzitter tot u gericht heeft.

Mijnheer Schuurmans, ook de raad erkent het vele

verdienstelijke werk dat u al die jaren met zoveel toewijding, met zoveel voortvarendheid en soms met verbetenheid hebt gedaan in het belang van de Bossche gemeenschap. Wat men ook zou zeggen, men zal u nooit kunnen verwijten dat u onderdelen van uw portefeuille, onderdelen van uw beleid, niet voldoende hebt toegelicht, want u hebt altijd met een stortvloed van woorden uw voorstellen verdedigd. Het kon zelfs bij de begrotingsbeschouwingen wel eens gebeuren dat u zoveel duidelijke toelichting gaf, dat wij raadsleden elkaar wel eens aankeken en ons afvroegen: „Zou vriend Schuurmans nu werkelijk van plan zijn de hele nacht door te blijven babbelen?” Maar de zaak kwam toch altijd op het juiste moment op zijn pootjes terecht. Kort en goed, mijnheer Schuurmans, u ontvangt de gelukwensen van de gehele raad en de beste wensen voor de toekomst. De gehele raad stelde er prijs op u op deze gedenkwaardige dag een cadeautje aan te bieden dat u alleen moet zien als onze wijze van erkenning en waardering voor het ontzaglijk vele werk, dat u voor de Bossche gemeenschap hebt gedaan. Dank namens de gehele raad, dus dank uit naam van de gehele Bossche Gemeenschap. En wat mij betreft Gods beste zegen”. (Applaus)

Hierna biedt hij namens de raad aan wethouder Schuurmans een ets van de gemeente 's-Hertogenbosch aan.

De heer wethouder Schuurmans spreekt hierna als volgt:

„Mijnheer de burgemeester, dames en heren, ik moet u eerlijk zeggen dat ik meen dat dit de eerste keer is dat ik in die 24 jaren van mijn raadslidmaatschap en in de 20 jaren van mijn wethouderschap met een zekere onrust naar de gemeenteraadsvergadering van vanavond ben gekomen. Die onrust was gelegen in het onzekere dat je boven het hoofd hangt. In het verleden wist ik dat gewoonlijk wel, want dan kende ik zo'n beetje de agendapunten en je probeerde uiteraard - en daar heeft de raad ook recht op - je daarop te prepareren.

Van wat vanavond passeert had ik me maar vaag een voorstelling gemaakt.

Gisterenavond om goed 6 uur, vroeg ik u, burgemeester, of ik uit de raad mocht wegblijven, omdat ik het - zoals u weet - nog een beetje kalm aan moet doen. Mijn collega's hebben zich toen goed in hun kaarten laten kijken, want met 3 man tegelijk riepen ze: „Neeën”. Als de burgemeester nu alleen maar „neen” had gezegd, dan was er niets gebeurd en dan was ik, onschuldig als een kip, hierheen gekomen. Maar omdat ze met 5 man „neen” riepen, dacht ik: „Men moet geen 20 jaar in de politiek zitten om niet te weten dat zij zich verraden”. Ik ben dus sinds gisteren om kwart over zes zo'n beetje aan het prakkezeren, wat ze in het schild zouden voeren. Maar ik dacht dat ik met de burgemeester afgesproken had dat er bij deze gelegenheid niet zo veel zou gebeuren.

Nou ja, de burgemeester zou waarschijnlijk een woordje spreken en misschien ook een van de raadsleden en dan zou ik nog wat terugzeggen en dan zijn we daarmee klaar. Anders gezegd, burgemeester, ik ben nog nooit zo onvoorbereid geweest als nu vanavond om op uw welgemeende woorden iets terug te zeggen. Maar zal ik nu een poging daartoe doen? Want mijnerzijds is het vanavond echt à l'improviste. Ik zeg u van te voren dat het gevaar groot is dat ik dan lang spreek, maar ik zal mijn best doen om vanavond mijn fatsoen te bewaren.

Mijnheer de voorzitter, dames en heren, persoonlijk heb ik gemeend, en meen ik nog, dat twintig jaar nu niet het tijdvak is om te zeggen: „Dat gaan we nu eens vieren”. U was van plan het op grootse wijze te vieren. Eerlijk gezegd ben ik blij dat dat niet gebeurd is. Toen ik 12^{1/2} jaar wethouder was - sommige raadsleden weten dat nog wel - hebben we het onder elkaar wat gezellig gedaan, dat was misschien wel het gevolg van het feit dat het toen juist carnaval was en dan is er in Den Bosch niet heel veel nodig om er nog een schepje bovenop te doen. Maar vanavond is het toch een gewone avond, waarop je verwacht dat een agenda van de raadsvergade-

ring wordt afgewerkt. Ik dacht dat, als ik 25 jaar wethouderschap haal, ik geluk had. En zo niet dan zou dat jammer zijn.

Maar u en de raad hebben gemeend toch iets te moeten doen, en dit nog wel!

Mijnheer de voorzitter, mag ik zeggen dat ik daarvoor ergens in mijn hart toch wel dankbaar ben, ook al ben ik persoonlijk niet zo erg gesteld op al die feestelijkheden. Maar er bestaat een oud Brabants boerensprekwoord - ik geloof dat ik het in deze raad wel eens bij een andere gelegenheid gebezigd heb -, dat luidt: „Zelfs een oud grijs paard wil wel eens over zijn kop gestreken worden”. Zoiets beleven we dan nu ook weer, dan zeg je: laat het dan maar toe, en als het gebeurt dan is het nog leuk ook. In die geest zou ik het vandaag graag willen zien, maar dan leuk in de stijlvolle zin van het woord. In wat door u en door mijnheer Van Kempen gezegd is en wat door de raad gedaan is - in de vorm van het cadeau dat mij is aangeboden - zou ik echt willen zien die eenvoudige menselijke verhoudingen, waaraan je wederkerig behoefte hebt, om dan eens te kunnen zeggen hoe je over elkaar denkt. Ik moet eerlijk zijn en zeggen dat in de politiek nogal eens meningsverschillen bestaan. In deze raad zijn er verschillende fracties en verschillende mensen die er hun eigen mening op na houden. Och, het heeft weleens gekruld in de raad en gelukkig. Stel je voor dat dat niet het geval zou zijn geweest, dan zou het een saaie boel zijn geweest. Maar dat is wat ik toch altijd in de raadsleden gewaardeerd heb, en niet alleen in de raad, maar ook in de vergadering van burgemeester en wethouders kon het wel eens krullen. Ons is wel eens verweeten dat wij altijd zo eensgezind naar buiten optreden, maar ik garandeer u bij deze gelegenheid, dat het college niet altijd zo eensgezind was als men veelal denkt.

Maar wat mij in het menselijk vlak zo bijzonder goed gedaan heeft, is dat, als de vergadering ten einde was, we gezellig samen een kop koffie konden gaan drinken en, als het eraan zat ook nog een borrel. Dat is die leuke

menselijke situatie en in die geest wil ik alles, wat vanavond gesproken en gedaan is, zien.

Het is voor mij een raadsel hoe u, in die korte tijd dat u hier burgemeester bent, aan al die gegevens bent gekomen, maar wij schijnen een goed ambtenarenkorps te hebben, dat u het nodige heeft ingefluisterd. Persoonlijk meen ik de gehele zaak te kunnen samenvatten in de taak om gewetensvol te proberen je plicht te doen. Inderdaad heb ik in die 20 jaar, of zo u wilt in die 24 jaar, geprobeerd mijn plicht te doen jegens de Bossche gemeenschap. U hebt ook mijn functies op landelijk en provinciaal niveau gememoreerd. Wat doet een mens anders dan wat hij op dat ogenblik meent te moeten doen. Dat is ook datgene wat de gemeenschap van je mocht verwachten.

Wat dat betreft, heb ik een erg goede leermeester gehad in de tijd dat ik in de jeugdbeweging zat, u hebt het al genoemd, mijn arbeidersjeugdbeweging. Mijn vader en moeder hadden geen geld om mij te laten studeren en daar schaam ik me helemaal niet voor. Ik heb de nodige kennis in mijn vrije tijd moeten vergaren, maar je vond toch nog mensen, die je ziel wisten te kneden, en je geweten wisten te vormen en je wisten strak te trekken. Ik denk dan aan mijn grote leermeester kanunnik Cardijn, voor ons katholieken later kardinaal Cardijn, die ons altijd hetzelfde voorhield: „Als men voor de arbeidersjeugd wil werken - en wat is simpeler dan leider te zijn van de arbeidersjeugd - moet men zich helemaal daarvoor geven, zijn tijd, zijn geld, zijn lijf en zijn leven. Als je je daarvoor niet volledig kunt inzetten, dan moet je gaan, want dan kunnen we je niet gebruiken”. Dit is mij als het ware ingegoten, alsof er een gaatje in mijn hoofd is geboord. Waarom zou je dat later niet doorzetten in een gemeenschap, in dit geval 's-Hertogenbosch. Ik heb geprobeerd mijn tijd daaraan te geven. Of het allemaal goed is geweest weet ik niet.

Een zelfde Cardijn zei, nooit te vragen of men goed gedaan had en of het succes gehad had. Als ge dan straks

aan de hemelpoort komt, zo zei Cardijn dan, en Petrus vraagt wat ge bereikt hebt dan moet ge antwoorden dat hij dat aan zijn baas moet vragen. Het gaat erom wat ge bedoeld hebt. Wat men bereikt heeft heeft men niet altijd in de hand. Dat is ook mijn leven als wethouder geweest. Ik heb gedaan wat ik kon voor mijn geweten en voor Onze Lieve Heer. Voor de rest maak ik mij er niet druk om. U hebt, burgemeester, geprobeerd een oordeel uit te spreken. Ik laat dat uiteraard voor wat dat is. Ik geloof dat ik zelfs niet het recht heb dat te beoordelen, daar zijn andere mensen voor.

Er zijn echter ook een paar andere dingen die ik kan en mag beoordelen en die ik bij een gelegenheid als deze moet beoordelen. Wat ik kan beoordelen is dat, zoals de burgemeester zelf reeds zei, wanneer dit werk goed gedaan wordt vrouw en kinderen veel te kort kwamen. Er zijn dingen die je mag beoordelen en hiertoe behoort dat ik in het verleden het werk alleen kon doen omdat op een prettige manier kon worden samengewerkt met de leden van de gemeenteraad.

Ik kan mij niet herinneren ooit ruzie in de zin van menselijke tegenstrijdigheid gehad te hebben met welk raadslid dan ook en van welke partij dan ook.

Natuurlijk waren er wel politieke meningsverschillen, maar laat ons die alsjeblieft houden opdat wij blijven uitkomen voor wat onze eigen overtuiging is. Deze zelfde prettige samenwerking gold ook met degenen, die in de afgelopen 20 jaar met mij deel uitmaakten van het college van burgemeester en wethouders en zij kon er zijn omdat we allen werkten in het belang van 's-Hertogenbosch. Natuurlijk zijn er fouten gemaakt maar gezegd mag worden dat in vriendschappelijke samenwerking de wekelijkse bijeenkomsten van burgemeester en wethouders en de maandelijkse bijeenkomsten van de raad de mogelijkheid werd geboden dit werk zo goed mogelijk te doen. Wat ik moet beoordelen is dat wij als college van burgemeester en wethouders en als gemeenteraad moeilijk zouden hebben kunnen werken wanneer er niet

een staf van ambtenaren was geweest die dagelijks met grote deskundigheid en toewijzing het college en de raad terzijde stond. Het zijn deze mensen die het mogelijk hebben gemaakt dat je het werk kon doen. Mijn hartelijke dank voor de hulp en medewerking in de afgelopen twintig jaar gaat dan ook naar deze mensen.

Mag ik dan bijna eindigen met allen die ik noemde, die ik kan, mag en die ik moet beoordelen hartelijk dank te zeggen voor de prettige samenwerking in de voorbije 24 jaren.

Vervolgens ook, en ik wil dit nu graag publiekelijk doen, hartelijk dank aan mijn vrouw en mijn kinderen, die inderdaad wel eens tekort kwamen als ik soms veertien dagen geen avond thuis was. Hartelijk dank omdat zij mij de kans gaven dit werk te kunnen en te mogen doen. Tot slot dank ik u voor de prachtige cadeaus die u mij aangeboden hebt, de kleurentelevisie en het schilderij, waarvan ik gelukkig reeds heb ontdekt dat Orthen er ook op staat. Overigens zou dit laatste voor mij geen probleem zijn want als het er niet op gestaan had dan zou ik het er zelf wel bij getekend hebben. Immers zonder Orthen zou het niet volledig zijn. Het is een afbeelding van ons dierbaar 's-Hertogenbosch, die mij niet onbekend was, doch die ik jammer genoeg niet in mijn bezit had. Ik ben er echter erg gek mee en bijzonder gecharmeerd. Ik geloof niet een ander cadeau uitgezocht te hebben wanneer u mij daarom had gevraagd. Daarom nogmaals aan allen voor deze voor mij wel zeer welkome cadeaus hartelijk dank. Ik zie daarin graag een stuk menselijke vriendschap die vandaag nog eens opnieuw wordt bezegeld. Hartelijk dank".

Applaus.

De voorzitter schorst de vergadering voor enige tijd om de leden van de raad de gelegenheid te geven de heer en mevrouw Schuurmans op de Oranje Galerij gelukwensen aan te bieden.

De voorzitter heropent de vergadering. Hij is van mening dat men er goed aan doet de vergadering voort

te zetten ondanks het feit dat de heer Van Drunen tengevolge van een hartaanval zo juist in het ziekenhuis is opgenomen. Hij deelt mede dat bericht van verhindering is ingekomen van de heren Wagemakers, Vis, Foppele, Kok, IJsselstijn en Schuurmans.

Hij stelt hierna aan de orde:

1. Goedkeuring van de notulen van de openbare vergadering van de gemeenteraad van 26 juni (nr. 13) 1969.

Vooraf merkt hij op, dat op bladzijde 94k, de 9e regel van onder moet worden gelezen: „De voorzitter merkt op dat de raad dit goed moet vinden”.

De heer B e r g é zag het woord „haar” op de tweede regel van onder op bladzijde 78 gaarne gewijzigd in „in”. Op pagina 81 moet op de 8ste regel van boven het laatste woord worden gewijzigd in „aan de voet van”.

Tot slot heeft spreker nog een vraag naar aanleiding van datgene wat staat op bladzijde 93, te weten:

„De voorzitter gaat hiermede akkoord. Het college zal dit bekijken en op de agenda in augustus plaatsen en tevens zijn visie bekend maken”.

Het gaat hier over de procedure met betrekking tot in-trekking van het Tolbrugplan. Is dit inderdaad op de agenda van augustus geplaatst geweest?

De v o o r z i t t e r zegt dat dit op de agenda van augustus gestaan heeft. Het advies was het plan te handhaven omdat er anders een vacuum ontstond.

2. Ingekomen stukken en mededelingen.

- A. Bericht, waaruit blijkt dat de verordening van de gemeenteraad d.d. 26 juni 1969 tot wijziging van de verordening op de heffing en invordering van markt-, weeg-, parkeer- en stalgeden enz. op het veemarktterrein te 's-Hertogenbosch is goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 5 september 1969 nr. 12.
- B. Bericht van gedeputeerde staten tot goedkeuring van het besluit van burgemeester en wethouders tot het ter uitvoering van het raadsbesluit van 28 november 1968 aangaan van een geldlening groot f 1.400.000,— met

de N.V. Bank voor Nederlandsche Gemeenten te 's-Gravenhage.

- C. 1. Brief d.d. 20 augustus 1969 van gedeputeerde staten, waarbij wordt toegezonden een ontwerp-besluit tot het van overeenkomstige toepassing verklaren van de duurtetoeslag voor het rijkspersoneel op de gemeentesecretarieën en gemeenteontvangers in Noord-Brabant.
2. Brief d.d. 10 september 1960 van gedeputeerde staten, waarbij wordt toegezonden een ontwerp-besluit tot toekenning van een uitkering ineens in verband met de nacalculatie van de „trend” 1969 aan de gemeentesecretarissen en ontvangers in Noord-Brabant.

D. Verslag van de toestand van het Stedelijk Gymnasium te 's-Hertogenbosch, gedurende de cursus 1968-1969.

De voorzitter stelt namens burgemeester en wethouders de raad voor de onder A. tot en met D. genoemde stukken voor kennisgeving aan te nemen.

De heer Bergé citeert uit het verslag van het Stedelijk Gymnasium dat de samensteller van het verslag het ronduit een belachelijke zaak vindt dat 15 jaar wordt onderhandeld met Rijksinstanties om voor de onmiskenbaar groeiende school een waardige en passende behuizing te vinden, aldus het verslag, zal binnen afzienbare tijd belemmerd, zo niet onmogelijk gemaakt worden. Binnen zeer afzienbare tijd zal kortsluiting ontstaan betreffende het gebruik van vaklokalen samen met de rijkscholengemeenschap, omdat de lesuren niet in de lokalen kunnen worden ondergebracht.

Deze opmerkingen vindt spreker dermate ernstig dat hij toch van oordeel is dat het uitsluitend voor kennisgeving aannemen van een noodkreet die al 15 jaar wordt aangeheven wel een weinig passende reactie daarop is.

De heer wethouder Verkuilen is van mening dat de belachelijke situatie waarop de heer Bergé doelt, niet alleen door burgemeester en wethouders maar door de hele raad wordt onderstreept. Daarover is ook ter fine

van de laatste begrotingsbehandeling nog uitvoerig gesproken naar aanleiding van vragen die de heer Van Meeuwen toen gesteld heeft. Om een lang verhaal kort te maken kan spreker mededelen dat op 8 oktober aanstaande burgemeester en wethouders in audiëntie worden ontvangen door staatssecretaris Grosheide over dit onderwerp. Het zal de heer Bergé na deze mededeling duidelijk zijn welk een ernst burgemeester en wethouders maken met deze zaak.

Zij staan volledig achter datgene wat hieromtrent in het verslag is opgemerkt.

De heer Bergé zegt blij te zijn een opmerking te hebben gemaakt anders was deze mededeling van de wethouder aan de raad onthouden.

Hierna worden de onder A. tot en met D. genoemde stukken voor kennisgeving aangenomen.

E. Begroting van het Zuidnederlands Instituut voor Gemeentepolitie-opleiding te Doenrade voor het jaar 1970.

De voorzitter deelt mede dat de begroting van het Zuidnederlands Instituut voor Gemeentepolitie-opleiding voor 1970 geen reden geeft tot het maken van opmerkingen, zodat burgemeester en wethouders de raad voorstellen deze begroting voor kennisgeving aan te nemen.

Wordt aldus besloten.

F. Mededeling van de brief van burgemeester en wethouders d.d. 12 september 1969 aan de heer A. A. Zijlstra, alhier.

De voorzitter deelt mede dat naar aanleiding van hetgeen is besproken in de raadsvergadering van 28 augustus 1969, burgemeester en wethouders de hierboven genoemde brief ter kennisname aan de raad voorleggen. Wordt voor kennisgeving aangenomen.

G. Brief d.d. 1 september 1969 van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom, waarbij wordt toegezonden een door de raad dier gemeente op 29 augustus 1969 aangenomen motie inzake de vestiging van de 8e medische faculteit in Noord-Brabant met het ver-

zoek aan deze motie adhesie te betuigen.

Daar blijkens de troonrede de regering besloten heeft te bevorderen dat de 8e medische faculteit in Maastricht wordt gevestigd menen burgemeester en wethouders dat het betuigen van adhesie aan deze motie geen zin heeft. Zij stellen de raad derhalve voor dit stuk voor kennisgeving aan te nemen en hiervan mededeling te doen aan het gemeentebestuur van Bergen op Zoom.

Wordt aldus besloten.

- H. Brief d.d. 28 augustus 1969 van de heer J. M. Jansen, alhier, waarin deze bezwaar maakt tegen de aanslag straat- en rioolbelasting 1968.

De voorzitter stelt namens burgemeester en wethouders de raad voor dit stuk ter afdoening in hun handen te stellen, nadat hierover de Financiële Commissie is gehoord. Burgemeester en wethouders verwijzen in dit verband naar de ter visie gelegde toelichting.

Wordt aldus besloten.

- I. Verzoek d.d. 9 september 1969 van H. G. F. van Moll om ontslag als ambtenaar van de Burgerlijke Stand van de gemeente 's-Hertogenbosch met ingang van 1 december 1969 wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

De voorzitter stelt namens burgemeester en wethouders de raad voor het gevraagde ontslag te verlenen conform het ter visie gelegde ontwerp-besluit.

Wordt aldus besloten.

- J. Schrijven van het Bestuur van de Woningbouwvereniging Mgr. Prinsen waarin het bestuur mededeelt enkele wijzigingen in de statuten van de bouwvereniging aan te brengen.

- K. Schrijven van 17 september 1969 van de Federatie van Woningbouwverenigingen naar aanleiding van het voorstel voor de bouw van 17 bejaardenwoningen in West door de Woningbouwvereniging Mgr. Prinsen.

De voorzitter stelt namens burgemeester en wethouders voor de onder J. en K. genoemde stukken aan te

houden. Zij zijn voornemens op korte termijn een raadsvergadering te beleggen voor de behandeling van enige zaken. Alsdan zal deze aangelegenheid aan de orde worden gesteld. Met deze vergadering is in concreto bedoeld de vergadering waarin ook het Uilenburgrapport zal worden behandeld. Deze vergadering was vastgesteld op 9 oktober 1969 doch in verband met verblijf in Duitsland op die dag van ir. Kuiper is de vergadering verschoven naar 14 oktober 1969.

Hierna wordt besloten de onder J. en K. genoemde stukken aan te houden tot 14 oktober 1969.

3. Voorstel tot het vaststellen van straatnamen in het Bestemmingsplan 1966 's-Hertogenbosch Noord I.

De heer V a n d e r K o o i zegt, dat zoals in het voorstel staat en spreker in de tekening duidelijk heeft kunnen lezen, de gemeente 's-Hertogenbosch wil meegaan met onze moderne tijd en daarom komen tot doornummers van wijken, gebruik makende van de naam en een enkel begrip, waardoor een stempel op de hele wijk wordt gelegd. Door een eenvoudige toevoeging wordt dan de plaats nader bepaald.

Spreker zegt dat andere steden hierin Den Bosch zijn voorgegaan, hetgeen zonder twijfel een succes is te noemen. Het systeem dat de raad thans voorgeschoteld krijgt getuigt evenwel naar zijn mening van weinig praktisch inzicht in deze materie, hetgeen ongetwijfeld aanleiding zal worden tot een grote mislukking.

Spreker neemt bij voorbaat aan dat er over dit voorstel contact is geweest met de PTT en dat deze hieraan wel zijn fiat heeft gegeven. Ook het streven van de PTT resulteert in een nummeringsysteem voor steden, wijken, straten zelfs Onze gemeente is daarbij gerangschikt onder het nummer 4002, zoals men vaak op de adressering van stukken kan aantreffen. Al deze maatregelen hebben ten doel de service van de PTT optimaal te doen zijn. Er zijn evenwel, naar sprekers mening, nog velen meer

die van deze adressering en woningaanduiding gebruik moeten maken, buiten de PTT en dat zijn familie en kennissen kortom allen die wel eens bij iemand op bezoek moeten komen.

Want wat heeft men nu gedaan? Men heeft één hoofdweg in de wijk, die men wil noemen de Slagen-West-weg. De aanliggende ruimten worden dan aangeduid met De Slagen-West 1, De Slagen-West 2, enz. En als spreker deze namen nu goed bekijkt - hij gelooft niet dat de PTT deze goed bekeken heeft - dan ligt de verwarring er zijns inziens bovenop, want wat is namelijk het geval. Iemand die een adres schrijft, kort af het gedeelte straat, weg en plein en schrijft daarvoor str. w. en pl. En verder kort men dan ook nog af de richting west met W., de richting Oost met O - De Slagen West 1, nr. 3 zal onherroepelijk geschreven worden door velen: Slagen-W-1- nr. 3, waarbij men dan de 1 en 3 nog samen kan trekken tot 13. Spreker meent voorts dat de voorzitter in onze gemeente nog niet zo goed bekend zal zijn dat hij weet dat er reeds een Slagenweg bestaat en deze wordt ook afgekort tot Slagenw. Het is al zo lastig, dat men in deze stad een Vliertstraat heeft, die helemaal niet op de Vliert ligt. Spreker vindt dit ook een bron van verwarring. De Slagen-West-weg zal ongetwijfeld afgekort worden tot Slagenweg w., waarbij de letter w schriftkundig geen erge duidelijke letter is, zodat deze gemakkelijk tot een kriebel verbasterd wordt. Ook waar sprake is van een naam als Slagen-West-weg 4 of 3 met een cijfer er achter bijvoorbeeld een 4, zou men gemakkelijk kunnen krijgen dat de adressering zou luiden: Slagen. Westw. 44 of 34, in plaats van Slagen west 3 of 4 nr. 4. Spreker zegt dat er nog meer moeilijkheden zijn. De uitspraak en de klemtoon van iemand is verschillend, naar de streek, waar men geboren is. Zo spreekt men in Den Bosch van Aartshertógenlaan, maar ook van Aartshértogenlaan. Wat betreft de Slagen zal er echter geen verschil in klemtoon zijn. Wel zal men kunnen spreken over Slágen-west weg, maar ook over Slagen-wést weg en straks over slagen-

óost weg, waarbij men dan zou kunnen denken dat deze wegen respectievelijk in het westen en in het oosten van de stad liggen. Immers in de volksmond kent men nog altijd de wijk west I. De PTT zal deze straten nog wel kunnen vinden, maar die oom en tante zoeken deze straten, naar zijn mening per se in west, en straks in oost. Als in de toekomst de Slagenweg-Oost zal worden gerealiseerd, zal de verwarring nog groter worden, want behalve dat O een aanduiding is voor de windstreek, heeft het ook nog de betekenis van het cijfer 0. In combinatie met de huisnummers kan men dan gevoeglijk voor de straataanduiding Slagen-Oost nr. 3 lezen: Slagen 03, hetgeen de verwarring nog groter maakt.

Het valt spreker tegen dat de commissie zo weinig praktisch haar voorstellen naar voren heeft gebracht, zoals hem ook tegenvalt, dat in het jaar dat de mensheid begin maakt met de verovering van het heelal, de commissie op dit gebied geen namen heeft gevonden. Het zou, naar sprekers mening zo prachtig zijn, dat men kon combineren, hoe men bouwde in de zelfde tijd, als men op de maan landde.

Vervolgens vindt spreker nog een groot bezwaar van dit systeem, als men een huisnummer vergeten is. Men is dan verplicht de hele wijk af te zoeken, totdat men het betreffende naambordje gevonden heeft.

Dan is er nog iets. Wanneer men een straat inrijdt vanaf de stadskern, nummert men links oneven en rechts even. Spreker is van mening dat men dit in veel steden doet en hij gelooft, dat het voorkomt uit het feit dat men bij het marcheren ook links begint.

Bij dit marcheren vangt de telling ook met een aan. Men schrijft trouwens ook van links naar rechts.

Verder hoopt spreker dat alle straten voorzien zullen worden van de benaming, welke die ook moge zijn, aldus voorkomende dat men als automobilist zijn nek geheel om moet draaien teneinde te kunnen kijken, welke straat men passeert. Hij acht dit in het belang van de veiligheid.

Ook hoopt spreker dat Bouw- en woningtoezicht er op zal letten dat de huisnummerbordjes gaan voldoen aan de afmetingen van de bouwverordening, zodat men niet al die kleine nummers krijgt, die men hier veelal nog in de stad aantreft waardoor men als het ware gedwongen wordt de tuinen in te gaan voordat men ziet welk nummer men heeft.

Spreker zou er ook op aan willen dringen dat men de straatnaamborden laat belichten door de straatlantaarns, waar thans nog wel eens iets aan ontbreekt.

Spreekers eindconclusie is, dat hij dit voorstel een slechte start vindt. Hij weet dat het systeem heel goed kan zijn. Hij gelooft niet dat het zijn taak is om aan te geven, hoe het had moeten zijn, daar heeft men een straatnamencommissie voor. Hij zou burgemeester en wethouders willen aanraden het voorstel, wat dit betreft terug te nemen.

De voorzitter zegt dat de heer Van der Kooi een heel college heeft gegeven en hij vindt het erg moeilijk in deze gedachtengang te zeggen wat nu wel en wat niet goed is. Spreker moet zeggen dat de commissie er nogal lang over heeft moeten vergaderen. Hij meent zich zelfs te herinneren dat hij nog iets vroeger is weg moeten gaan. In ieder geval was het zo dat men eigenlijk eens naar een experiment heeft willen gaan, waardoor het wel duidelijk zou worden dat men in een bepaalde wijk in Noord was, omdat men wat hier gebeurt, ook later kan laten geschieden in De Hambaken, De Rompert, De Pepers enz., zodat iedereen weet dat men ergens in Noord zit. Spreker vindt dat dit een goede verdienste is van dit voorstel. Of het praktisch is, is een andere zaak. In ieder geval heeft de heer Van der Kooi volkomen gelijk, als hij zegt dat de PTT wel akkoord zal gaan met dit voorstel. De adjunct-directeur van de PTT zit in de commissie en deze is het er zeker mede eens.

Daarnaast is toch ook wel het zoeken door familie en bekenden, die zo maar eens een keer per jaar een bezoek komen afleggen een punt van overweging voor de commissie geweest. Natuurlijk kan iedereen alles afkorten

en dan kan men natuurlijk geen enkel systeem opbouwen maar spreker meent dat men daar niet van uit moet gaan. De tante die eens per jaar op bezoek komt kan niet afkorten en kijkt alleen naar de straatnaamborden. Spreker is eveneens van mening dat deze straatnaamborden wel eens te klein zijn. Dit is een kwaal, die niet alleen Den Bosch heeft, maar heel veel steden in Nederland. De directeurs van gemeentewerken houden zich daarbij aan de normalisatievoorschriften, maar ook spreker is van mening dat vele van die bordjes te klein zijn. Spreker kan zeggen, dat hij deze kwestie nog niet heeft besproken, maar hij is vóór de borden, die men in het buitenland, en met name in Londen en Parijs heeft, waar men duidelijk de straatnamen kan aflezen. Wat de grootte van de huisnummerbordjes betreft, moet hij zeggen dat dit zijn portefeuille niet is en hij geeft hier gaarne het woord over aan de heer wethouder Van Heijkoop.

De heer wethouder Van Heijkoop zegt dat als er huisnummerborden geplaatst worden deze moeten voldoen aan de afmetingen van de Bouwverordening. Deze is immers niet voor niets aangenomen. Spreker zal er op toezien, dat deze bordjes bij de nieuwe wijken in Noord overeenkomstig de voorschriften zullen zijn.

De voorzitter vervolgt zijn betoog met te zeggen, dat wat het systeem betreft, de commissie, die nog verschillende andere ideeën heeft gehad, zich uiteindelijk heeft kunnen verenigen op dit punt, omdat men dacht dat het niet te Amerikaans was en het geeft aan dat men in een bepaalde wijk zit. De opvatting van de heer Van der Kooi, dat men zou kunnen denken bij Slagen-West dat men in het westelijk gedeelte van de gemeente zou moeten zijn kan hij niet geheel delen. Immers als men als familielid naar Den Bosch komt en men geeft bij het station aan de taxichauffeur op dat men in De Slagen moet zijn, dan zal zo'n man onmiddellijk weten waar hij moet zijn. De moeilijkheid zou alleen kunnen schuilen bij het adresseren van brieven, maar de PTT zegt dat men het een goed systeem vindt.

Spreker meent dat men als bezoeker aan een vreemde stad een bepaalde straat in een nieuwe wijk nooit zal vinden zonder dat men daar navraag naar doet. Hij vindt het een verdienste van dit voorstel dat men een systeem heeft gevonden dat enig voor Noord is. Iedere Bossche-naar zal kunnen zeggen, waar De Slagen liggen. Bij het zoeken van een straat in Noord door een bezoeker, zal men zeer gemakkelijk in De Slagen kunnen geraken. Het is dan nog slechts een kwestie van te zoeken naar het nummer. Hij kan voorts zeggen dat de gedachte leeft van een doorlopende nummering waardoor men weet dat men voor een hoog nummer achteraan in de wijk moet zijn en voor een laag nummer vooraan. Deze gedachte is echter nog niet uitgewerkt.

Hij is het er mee eens dat het ook nuttig is voor bepaalde straten namen te vinden, echter niet in Noord, want dit zou strijdig zijn met het systeem, dat men daar wil volgen. Het kan best zijn dat het systeem niet werkt, dat weet niemand, ook niet die arme commissie, die nu zo'n beetje verguisd is, maar van de andere kant gelooft spreker dat men een experiment eens moet durven wagen.

De heer Van der Kooi is het niet met de voorzitter eens. Met het thans voorgestelde systeem behoeft niet te worden geëxperimenteerd. Dat heeft men in andere steden al gedaan. Men experimenteert in 's-Hertogenbosch op een andere manier. Als men b.v. 's-Gravenhage neemt, daar kiest men werkelijk wel een naam voor een wijk en daar zet men een achtervoegsel achter, echter geen windrichting, want dan raakt men in de war. Daar staat achter de wijknaam dreef, rode, rade of zate. Op deze manier weet men zo'n wijk te lokaliseren. Naar zijn mening had men dat in 's-Hertogenbosch ook moeten doen. Voor de Slagen lijkt hem dat een beetje moeilijk, omdat dit woord gauw verkeerd valt, maar spreker zou het helemaal niet gek vinden om bij voorbeeld te zeggen dat men in de eerste Hambaken of eerste Pepers woont. Dit hindert helemaal niet. Door echter windrichtingen aan de namen toe te voegen is de mogelijkheid van de

spraakverwarring groot. Als men echter de namen oost of west aan een naam toevoegt en men gaat deze afkorten, waarbij het woord weg ook nog op dezelfde manier wordt afgekort, dan weet men niet meer waar men blijft. Hierbij komt nog dat men al een Slagenweg in Noord heeft. Het verschil tussen Slagenweg en Slagenwest is ontzettend klein. Spreker gelooft dat het thans voorgestelde systeem bij voorbaat gedoemd is tot mislukken. Hij meent dat, ondanks de goede bedoeling van de commissie men zich wat meer had moeten richten naar steden, waar dit systeem reeds toegepast is en waar gebleken is, dat dit klopt.

De voorzitter meent op zijn beurt te moeten zeggen dat hij het niet eens is met de heer Van der Kooi, in die zin, dat als men praat over „gaarde“, „zate“ en dergelijke en men komt als argeloos burger in 's-Gravenhage, men echt niet weet elke kant men uit moet, en spreker zou willen wedden dat vele Hagenaars het ook niet weten, terwijl iedere Bosschenaar weet waar „de Slagen“ ligt.

De heer Van der Kooi stelt daarom ook voor te spreken over eerste en tweede Slagen.

De voorzitter komt dan al veel dichterbij de gedachte van de heer Van der Kooi. De moeilijkheid is dat de PTT grote moeite heeft met het begrip eerste Slagen, tweede Slagen. De commissie had dit ook wel gewild. In de commissie heeft men eerst gesproken over het Amerikaanse systeem, daarna heeft men het gehad over Erste, Tweede enz. Slagen waar de PTT dus bezwaren tegen had en uiteindelijk is men toen gekomen tot wat thans in het voorstel staat.

De heer Bumann heeft de gedachte dat als men met een Bosschenaar spreekt over de Slagen-West, de meeste kans is dat deze hem in de richting van de Kruiskamp zoekt, omdat de Kruiskamp in het westen ligt. Dat geeft volgens spreker ook aanleiding tot de grote verwarring.

De heer Van Roggen is het met de heer Van der Kooi eens, waar deze van het thans voorgestelde sys-

teem veel verwarring verwacht, omdat men voor west en weg dezelfde afkorting heeft en ook omdat men dan oost en het cijfer 0 kan verwarren. Hij kan zich toch niet voorstellen dat de PTT met deze afkortingen akkoord gaat. Spreker vreest dat men in het telefoonboek van Den Bosch met al deze afkortingen, waar de PTT toch al sterk in is, de straatnamen straks helemaal niet meer kan vinden. Met het moderne systeem gaat spreker volkomen akkoord maar niet met de interpretatie. Ook de nummering van de huizen met dat streepje er tussen, zoals die in de krant heeft gestaan, heeft niet zijn bewondering.

De voorzitter merkt op dat de huisnummering geen zaak is van de raad maar van het college van burgemeester en wethouders.

De heer Van Roggen zegt dat hij de huisnummering ook niet van overwegend belang acht.

De heer Schuurbijs is in deze tijd van automatisering en computers toch niet helemaal gelukkig met de nummering van straten en erven, zoals deze thans wordt voorgesteld.

De voorzitter zegt dat de PTT, die met deze computers moet werken, juist erg gelukkig is met dit systeem.

Spreker is voorts van mening dat de heer Van der Kooi een doordachte studie van dit voorstel heeft gemaakt, waarbij spreker heeft begrepen, dat hij niet tegen het systeem is, maar wel tegen de te gebruiken afkortingen. Waar verschillende raadsleden in dezelfde zin als de heer Van der Kooi hebben gesproken, gelooft hij dat men logischer wijze kan verwachten dat er bij grotere delen van de bevolking hetzelfde onbehagen zal heersen.

Na overleg met de overige leden van het college heeft hij er geen bezwaar tegen om dit voorstel nog eens in de commissie voor de straatnamen te bespreken, waarbij het systeem, waartegen geen overwegende bezwaren bestaan, gehandhaafd zal blijven, maar wel zal worden bekeken of men enige moderniteit in de zin als door de

heer Van der Kooi en de andere sprekers bedoeld, daarin kan aanbrengen.

De heer Van der Kooi blijft wel tegen het voorstel.

De voorzitter stelt voor het voorstel een maand aan te houden en het nog eens in de commissie te brengen ter bestudering.

Hierna wordt besloten het voorstel van burgemeester en wethouders een maand aan te houden.

4. Voorstel (Bijlage nr. 167) tot het vaststellen van een straatnaam in Zuid.

5. Voorstel (Bijlage nr. 168) tot het vaststellen van enige besluiten tot wijziging van de gemeentebegroting voor het dienstjaar 1969.

6. Aanbieding van de gemeentebegroting, de begroting van de afdeling Orthen en de bedrijfsbegrotingen voor het dienstjaar 1970 (Bijlage nr. 169).

De voorzitter merkt op dat het gebruikelijk is de procedure te vermelden welke voor de behandeling van de begroting wordt gevolgd. Deze procedure heeft al gedeeltelijk haar beslag gekregen, door toezending van de begroting en de feitelijke aanbieding in deze vergadering. De verdere procedure is dat 13 oktober a.s. de uiterlijke datum is voor inzending van vragen door de fracties: 14 november geschiedt de toezending van de antwoorden op de ingezonden vragen terwijl op 15 december a.s. de eerste openbare raadsvergadering plaatsvindt voor behandeling van de begroting, welke behandeling de daaropvolgende dagen wordt voortgezet, totdat de raad tot een beslissing is gekomen.

7. Voorstel (Bijlage nr. 170) tot het garanderen van de tijdige betaling van rente en aflossing van een geldlening, groot f 2.000.000,— aan te gaan door het college van regenten over de Godshuizen alhier.

8. Voorstel (Bijlage nr. 171) tot het verlenen van medewerking ex artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920.

9. Voorstel (Bijlage nr. 172) tot oprichting van een tweede openbare kleuterschool in West II.

10. Voorstel (Bijlage nr. 173) tot gedeeltelijke inwilliging van een aanvraag om medewerking ex artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming worden de voorstellen vermeld onder de punten 4 tot en met 10 aangenomen en de ontwerp besluiten vastgesteld met uitzondering van de met bijlage nr. 169 toegezonden ontwerp-begrotingen.

11. Voorstel (Bijlage nr. 174) tot het beschikbaarstellen van een krediet voor de bouw van twee gymnastieklokalen.

De heer Schuurbijs zegt een vijftal vragen te hebben. Deze luiden:

1. Is er door de dienst van gemeentewerken een vergelijkend onderzoek ingesteld naar verschillende typen gymnastieklokalen?
2. Waarom hebben de resultaten van dit onderzoek niet ter inzage gelegen?
3. Zijn burgemeester en wethouders er van op de hoogte dat er een gebouw aangeboden is dat f 5.000,— goedkoper is dan het gebouw dat in het voorstel genoemd wordt?
4. De door deze raad genomen besluiten van 20 februari 1967 en 30 juni 1967 moeten met het oog op het ter tafel liggende voorstel ingetrokken worden. Een hier toe strekkend voorstel heeft de raad niet gekregen. Hoe verklaren burgemeester en wethouders dit?
5. Is er voor burgemeester en wethouders een bijzondere aanleiding om juist het in het voorstel genoemde bouwbedrijf de bouw van deze gymnastieklokalen te gunnen?

De heer B e r g é is van mening dat het voorstel de raad wel enige fundamentele informatie onthoudt. Op de eerste plaats vraagt hij zich af welk krediet nu door de raad voor het gymnastieklokaal in de Schutskamp is ter beschikking gesteld. Als de raad dat weet kan hij pas beziën of binnen het bedrag van f 758.326,— de bouw van deze twee gymnastieklokalen realiseerbaar is. Hij zegt zelf de oplossing gevonden te hebben in het archief waaruit blijkt dat de raad op 4 november 1966 een krediet voor de bouw en de inrichting van een gymnastieklokaal van f 414.435,— beschikbaar heeft gesteld.

Uit de stukken van 1966 blijkt niet dat Bouwbedrijf H Pennings en Zn N.V. als bouwbedrijf zou optreden, terwijl het benodigde krediet het resultaat was van een kostenraming van burgemeester en wethouders. Zijn conclusie is dus dat f 758.326,— voor de stichting van twee gymnastieklokalen aanvaardbaar is te noemen wanneer het eerste lokaal inderdaad f 414.435,— gekost zou hebben. Dit bedrag wordt echter in het voorstel van burgemeester en wethouders niet genoemd evenmin als het bedrag dat de bouw van een gymnastieklokaal in de Schutskamp werkelijk gekost heeft. Eerst als dit laatste bekend is kan de raad bepalen of het thans gevraagde krediet een aanvaardbaar bedrag is. Een volgende punt en dat acht spreker nog belangrijker dan het eerste, vindt hij dat burgemeester en wethouders de raad niet informeren over de raadsbesluiten die de heer Schuurbijs reeds noemde. Hij heeft deze raadsbesluiten bij zich. Wellicht is het wel prettig voor de raad eens te horen wat er bij de behandeling destijds gebeurd is. Op 20 februari 1969 vermeldde het voorstel het beschikbaarstellen van een krediet voor de bouw van 4 gymnastieklokalen. Het voorstel vermeldt: „Thans doet zich de mogelijkheid voor om in 's-Hertogenbosch vier gymnastieklokalen te bouwen. Door de Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij is een plan voor een standaardgymnastieklokaal ontworpen in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Dit ontwerp is samengesteld met inachtneming van de door het ministerie van onderwijs en wetenschappen gestelde eisen. Van dit type zijn in Nederland reeds een honderdtal lokalen gebouwd terwijl er nog 30 in uitvoering zijn. Een van de gemeenten waar vier van deze lokalen zouden worden gebouwd heeft zich genoodzaakt gezien van dit plan af te zien. Daar de lokalen in seriebouw worden uitgevoerd zou hierdoor in de geplande serie een onderbreking ontstaan. De gelegenheid doet zich thans voor deze vier lokalen in 's-Hertogenbosch te bouwen waardoor de serie weer wordt gecompleteerd. Wij prijzen ons gelukkig dat zich hierdoor de mogelijkheid voordoet om het bestaande tekort aan gymnastieklokalen in te halen mede met het oog op het relatief redelijk prijsniveau dat mede gunstig is doordat de indertijd voor de betreffende serie geoffreerde prijs wordt gehandhaafd". Die prijs is op dat moment zonder fundering en andere kosten een bedrag van f 229.860,— per lokaal. „Dat is aanzienlijk minder", volgens het voorstel „dan die van een ander gelijksoortig te bouwen gymnastieklokaal. Daar de overige kosten, die op dit moment niet geraamd kunnen worden, in wezen niet verschillen van die van andere gymnastieklokalen kan vooruit worden gesteld dat hier een goedkopere oplossing wordt verkregen". Dan wordt er gezegd waar die vier lokalen komen en twee daarvan, en dat is misschien wel interessant, komen op dezelfde plaats als thans vermeld staat in het voorstel. De totale kosten van de vier gymnastieklokalen worden geraamd op f 919.440,—. In die vergadering van destijds is niet veel gezegd, alleen de heer Vos heeft nog gedaan weten te krijgen dat de wethouder toezegde nog een aantal extra douches op te nemen. Daarop werd dit voorstel met algemene stemmen aanvaard. De vergadering van 30 juni 1967. Daarbij stelde het voorstel, aansluitend op datgene wat hij zo juist vermeld heeft, dat de aangehouden richtbedragen door definitieve konden worden vervangen en dat ook de destijds niet geraamde bedragen konden worden begroot. Dan blijkt dat de

stichtingskosten van de vier gymnastieklokalen tesamen f 1.354.768,— zullen bedragen. Ook daarover is toen weinig gezegd. De enige die iets opmerkte was hijzelf, die onder meer vroeg waarom een Sittardse aannemer werd ingeschakeld. Een rekensommetje leert dat f 1.354.768,— gedeeld door 4 uitkomt op f 338.692,— per gymnastieklokaal ofwel twee lokalen f 677.384,—. Dat is dus ruim f 80.000,— goedkoper dan de thans vermelde prijs. Nu rijst dus de vraag of het nu voorgestelde bedrag van f 758.326,— wel zo aanvaardbaar is als in het voorstel zonder enige motivering is gesteld. Het bijzonder kwalijke van deze zaak vindt hij echter dat de Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij evenmin als de raad van 's-Hertogenbosch nog steeds niet beter weet dan dat in 's-Hertogenbosch vier gymnastieklokalen worden gebouwd, volgens het bouwplan van eerstgenoemde. Nu wordt doodleuk de helft van dit plan gewijzigd zodat de Heidemaatschappij er niet meer aan te pas komt. Immers de raadsbesluiten van februari en juni 1967 zijn op dit moment nog steeds van kracht. Tegenover de raad acht spreker deze wijze van voorstellen eveneens bijzonder onjuist. Zonder motivering, ja zelfs zonder dat de raad het zich bewust is worden een tweetal met algemene stemmen genomen raadsbesluiten genegeerd. Tenslotte merkt hij op dat algemeen bekend is dat de wethouder indertijd met verve de voorstellen heeft verdedigd directeur is geworden van een NV waarvan het bouwbedrijf H. Pennings en Zn N.V. een van de oprichters is.

Had de gemeente nu juist niet in deze omstandigheid alle schijn van een onderonsje moeten vermijden zelfs al zou Pennings goedkoper zijn dan wie ook? Doch zelfs al kan het niet goedkoper had dit dan niet vermeden moeten worden en had niet juist in dit geval een openbare inschrijving moeten worden gehouden in plaats van aan de raad voor te stellen de bouw ondershands aan te besteden aan Pennings. Zijn vragen zijn dan ook of de Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij in deze nog

meespeelt en of er wellicht nog andere aanbiedingen zijn en zo ja, mag de raad dan de prijzen vernemen waarvoor de Heidemaatschappij en de anderen deze bouw willen verrichten?

De heer Vos zegt zeer gelukkig te zijn met dit voorstel. Hij heeft er zich niet in verdiept wat er twee jaar geleden gebeurd is omdat er zeker wel omstandigheden zullen zijn die de wethouder noopten deze koers te varen. Hij is daarom zo gelukkig met dit voorstel omdat juist in vakkringen deze zaken zeer hoog staan aangeschreven wat akoestiek, routing ventilatie, kleedruimte, verlichting en de douches betreft. Hij zegt anders te zijn dan de heer Bergé. Hij is nuchter en realist en hij houdt van afwerken. Hij vindt het een pracht voorstel. Aan het adres van de heer Schuurbijs zegt hij dat in vakkringen, waar hetzij nogmaals gezegd, deze zaal zeer hoog staat aangeschreven, de gedachte leeft dat een zaal die f 5.000,— minder zou kosten op een gegeven moment beslist duurder zou worden wanneer daarin alle voorzieningen zouden worden aangebracht die in deze zalen reeds aanwezig zijn. Hij is dan ook gelukkig met deze zalen die door het Bouwbedrijf Pennings gebouwd gaan worden. Hij vindt het jammer dat de heer Bergé er iets bijhaalt wat er helemaal niets mee te maken heeft. Als men raadslid is komt men niet vaak op zijn eigen terrein. Nu echter komt men op een terrein waarop hij nog al enige ervaring heeft en hij moet dan ook zeggen dat de aan de Schutskampstraat reeds gebouwde zaal door architect Van der Lee aan de hoogste eisen voldoet. Hij wenst burgemeester en wethouders dan ook geluk met dit voorstel.

De heer wethouder Verkuilen wenst zich aan te sluiten bij de woorden van dank die de heer Vos heeft geuit. Spreker is ook zeer gelukkig met dit voorstel. In vakkringen staat deze zaal inderdaad genoteerd als een bijzonder goede.

De door de heer Vos genoemde aspecten, waarbij spreker vooral de routing wil noemen, geven dit soort zalen

een bijzonder goed punt. Ook de andere aspecten zijn zaken, die bij deze zaal bijzonder goed uit de verf komen. Deze opmerkingen betreffen de positieve kant van de zaak. Er zijn echter een aantal vragen gesteld en opmerkingen gemaakt, die het willen doen voorkomen, dat burgemeester en wethouders onzorgvuldig zouden hebben gehandeld, alsof zij de raad voor een voldongen feit plaatsen en daarmee vroegere besluiten zouden hebben genegeerd.

Spreker zegt dat niets minder waar is. Het is namelijk zo, dat de kredieten van 1967, van de vergaderingen van 20 mei en 30 juni niet door gedeputeerde staten zijn goedgekeurd. Als gevolg van deze onthouding van de goedkeuring zijn bij begrotingswijziging deze kredieten ingetrokken. Daarmede waren de vroegere raadsbesluiten van de baan en formeel is deze zaak dus geheel in orde.

Er was derhalve geen krediet meer, en burgemeester en wethouders moeten dus met een nieuwe kredietaanvraag in de raad komen. Spreker wil vervolgens vernemen dat men in 1967 een andere visie op deze zaak had als in het najaar van 1969, wat de vormgeving betreft en de eisen, die aan gymnastieklokalen worden gesteld. Met name de laatste jaren is de evolutie op dit stuk bijzonder groot en spreker wil een paar punten van deze evolutie noemen. Op de eerste plaats was in 1967 sprake van een type zaal, dat uitging van een spelmaat van 10 bij 20 meter, hetgeen de minimum maat is, die in de huidige lager-onderwijswet voorkomt.

In de nieuwe ontwerp-wet op het basisonderwijs wordt nu uitgegaan, evenals trouwens bij het voortgezet onderwijs, van 12 bij 21 meter. Het zou dus, aldus spreker, een teruggang zijn als men vast zou houden aan de maat van 10 bij 20 meter. Hij dacht dat het van een vooruitziende blik getuigt, als men de nieuwe ontwikkeling op de voet volgt, en een zaal van 12 bij 21 meter neemt, evenals reeds in de Schutskampstraat is geschied. Op de tweede plaats is er, wat de vormgeving betreft, ook

het een en ander veranderd. In 1967 leefde men in een tijd van zware financiële moeilijkheden, waarbij men dacht dat men, om deze financiële moeilijkheden te omzeilen, beter systeembouw kon gaan toepassen. Ondanks dit goedkopere systeem is men er niet in geslaagd de vereiste goedkeuringen te verkrijgen. Hij meent dat het systeem, dat de Nederlandse Heide Maatschappij in 1967 aan de markt bracht, qua vormgeving niet meer in deze tijd past.

Spreker meent dat het tot het goed fatsoen behoort - en hij hoopt dat de raad aanneemt dat burgemeester en wethouders deze regel ook kennen - dat men met de partner, waarmee men aanvankelijk de contacten heeft gelegd de zaak doorspreekt.

Dit is ook zo gegaan en men heeft de visies van beide partijen op tafel gelegd, waarbij bleek dat ook de Nederlandse Heide Maatschappij een nieuw type gymnastiekzaal aan de markt bracht, dat voldeed aan de maat van 12 bij 21 meter. Tenslotte bleek er ook nog een derde gegadigde te zijn, die een gymnastiekzaal van deze afmetingen bracht. Spreker zegt het normaal te vinden dat men de beoordeling, voor welk type men moest kiezen, overlaat aan de eigen technische dienst. Daarbij is het eerste type uit de bus gekomen, waarbij kostenvergelijking en kwaliteitsvergelijking een rol hebben gespeeld. Het is niet zo, dat men dus hier spreekt over een verschil van f 5.000,—, wat de heer Schuurbijs heeft genoemd, ten opzichte van een van de andere typen, die men in vergelijking heeft gebracht, maar men moet het zo stellen - en dat is dan tevens in antwoord op een vraag van de heer Bergé - dat het krediet, dat destijds is gevoteerd voor de zaal aan de Schutskampstraat, ongeveer een bedrag van f 414.400,— bedroeg en dat de werkelijke kosten dit krediet op f 300,— na hebben opgesoupeerd.

Als men dat dus vergelijkt met de prijs, die nu geoffreerd wordt, dan vindt spreker, dat men hierin mede moet verdisconteren de hogere kwaliteit voor de veel lagere prijs, dan destijds het geval was, zelfs in aan-

merking genomen het feit, dat men intussen ook nog de stijging van de bouwindex heeft gekregen en de BTW die er bovenop is gekomen.

Deze aspecten in aanmerking genomen, hebben er het college dus toe doen overhellen om, enerzijds de kwaliteitseisen in aanmerking nemende, anderzijds in aanmerking nemende, dat qua prijsniveau deze zaal dan bijzonder concurrerend kwam te liggen tegenover de andere en zelfs relatief in de concurrentie daar ver boven uit stak, om de voorkeur uit te spreken voor de zaal die nu hier wordt voorgesteld.

Spreeker is het met de heer Vos eens, dat hier zijn ambtsvoorganger niet bij ter sprake moet worden gebracht. Men moet deze zaak gewoon zakelijk bekijken. Het is hier een enigszins andere zaak dan wanneer men zegt een object te hebben, waarop men verschillende aannemers laat inschrijven. Dan is het een volkomen normale zaak dat men aan degene, die het laagst inschrijft, de zaak gunt. Hier gaat het in feite over het kopen van een bepaald type zaal. Als de gemeente met de Nederlandse Heidemaatschappij in zee was gegaan had zij haar type zaal gekocht voor een bepaalde prijs. Had de gemeente voor een ander type gekozen dan had zij de prijs betaald die voor dat type gold.

In dit geval betaalt de gemeente dus deze prijs voor dit type zaal. Dat de gemeente dan in de voorbesprekingen zoveel zakenman is dat zij alle factoren uitnuut om tot een zo goedkoop mogelijke prijs te komen is iets wat de gemeenteraad zonder meer mag verwachten van burgemeester en wethouders. Resumerende dacht spreker dan ook dat de gemeente hiermede een goede koop doet, waarmede de stad een groot plezier wordt gedaan. Hij wil van de geelgenheid gebruik maken om op te merken dat de gemeente op het moment in een situatie verkeert waarin een belangrijke stoot gegeven kan worden aan de voorziening in accommodaties met name voor de lichamelijke opvoeding in het kader van het onderwijs. Op 16 september is de kleine sportzaal in het complex De Helft-

heuvel in gebruik genomen. Op dezelfde datum is ook in gebruik genomen de sportzaal in Orthen. Nu is er het voorstel om in de Commissaris Bosch van Drakensteinlaan en in de Piet Slagerstraat een gymnastieklokaal te realiseren, terwijl kort hiervoor de gymnastiekzaal in de Schutskampstraat is opgeleverd en in gebruik genomen. Dat is in een betrekkelijk korte periode toch een belangrijke stoot in de goede richting, waarbij men zich niet moet verhelen dat de gemeente 's-Hertogenbosch relatief in vergelijking met andere gemeenten goed in de gymnastiek- en sportzalen zit maar dat er absoluut gesproken nog altijd een tekort is aan deze accommodaties. Als op deze wijze dus een bijdrage kan worden geleverd om zowel in de financiële sfeer als ook wat de kwaliteit betreft - immers goedkoop is vaak duurkoop - een belangrijke bijdrage aan de lichamelijke opvoeding te geven, dan kan dit slechts een bijzonder goede zaak zijn voor de kinderen, de volwassenen en de sportmensen die daarvan gebruik maken. Het is dan ook niet zo, zoals de heer Bergé stelt, dat het verschil in prijs ongeveer f 40.000,— per zaal zou zijn, omdat de heer Bergé daarbij in aanmerking moet nemen dat het destijds ging over een type spelmaat dat kleiner was dan het type dat thans aan de orde is, dat er intussen een verhoging is van de bouwindex over twee jaren en dat rekening moet worden gehouden met de inmiddels ingevoerde BTW. In dit licht gezien vindt hij een stijging van f 40.000,— per zaal eigenlijk een zaak waarover hij zich verwondert dat er zoveel aandacht aan wordt besteed.

De heer Bergé zegt dat het hem niet duidelijker is geworden. De wethouder heeft naar voren gebracht dat aan de kredieten van 1967 door gedeputeerde staten goedkeuring is onthouden. De vraag rijst dan waarom dit is gebeurd. Misschien waren die zalen wel te duur. Dat kan echter niet want de zalen waren f 40.000,— per stuk goedkoper dan die welke nu aan de orde zijn. De in 1967 ter beschikking gestelde kredieten zouden volgens de wethouder zijn ingetrokken bij begrotingswijziging. Spre-

ker zegt al eens eerder opgemerkt te hebben dat de begrotingswijzigingen zich in feite geheel aan het oog van de raad onttrekken. Zij worden ter inzage gelegd, het is een heel pak papier doch maar weinig raadsleden nemen daar nota van. Als hier echter over een bedrag van f 1.300.000, —een besluit wordt genomen en men hoort dan nooit meer dat het besluit nooit is goedgekeurd en helemaal van de baan is, omdat het krediet is ingetrokken bij begrotingswijziging dan moet hij zeggen dat hij dit onbegrijpelijk vindt. Voor de goede verstandhouding tussen de raad en burgemeester en wethouders zou het toch onnodig moeten zijn dat dergelijke dingen gebeuren. Dit had prachtig even in het voorstel kunnen worden vermeld. Dat had niet de minste moeite gekost en spreker was dan in ieder geval gerust gesteld geweest over deze kwestie. Ook de Nederlandse Heidemaatschappij had intussen een ander type op tafel gelegd volgens de wethouder en aan de hand daarvan is een vergelijking gemaakt, waaruit deze gymnastiekzaal is naar voren gesprongen. Waarom leest hij ook hiervan niets in het voorstel en wordt er alleen maar gezegd dat het mogelijk is gebleken de bouw binnen een aanvaardbaar bedrag te realiseren. Waarom wordt er geen opening van zaken gegeven aan de raad? De raad draagt de verantwoordelijkheid doch weet eigenlijk van niets.

De raad wordt eigenlijk bij de neus genomen doordat geen volledige opening van zaken wordt gegeven en daarover maakt hij zich boos. Hij is van mening dat het vergelijkend onderzoek dat er is geweest ter inzage had moeten liggen. Hij wil dat zelf zien, omdat hij zelf de zaak moet beoordelen en hij als raadslid zelf de verantwoording moet dragen en niet de wethouder. De raad is hier de verantwoordelijke figuur. Zijn laatste punt betreft het ~~door hem~~ in eerste instantie gezegde dat men hier bepaalde dingen ter sprake zal brengen omdat dit verband met de vroegere wethouder voor de sport er ligt. Had men nu juist niet iedere schijn van een onderonsje moeten vermijden en een openbare inschrijving moeten

houden. Zelfs al zou Pennings goedkoper geweest zijn dan de rest. Hierop antwoordt de wethouder dat het niet kan. Nu is zijn vraag of dan het eerste ontwerp van de Heidemaatschappij niet in een openbare inschrijving gebracht had kunnen worden. Komt Pennings in zo'n inschrijving dan als laagste uit de bus dan kan hem de bouw gegund worden. Zoals de zaak nu ligt weet spreker niet of deze bouw niet goedkoper kan en dat maakt hem ongerust. Hij had dan ook om iedere schijn van verband met de voorganger van wethouder Verkuijlen te vermijden veel liever gezien dat er een openbare inschrijving was gehouden.

De heer V o s heeft zojuist gehoord dat de heer Bergé zich boos maakt over sommige dingen. Dat moet hij beslist niet doen. De raad zou zich veeleer boos kunnen maken op de heer Bergé, omdat hij telkens opnieuw de vergadering zit op te houden om futiliteiten.

Dat begint hem de keel uit te hangen, hij wil dit recht-uit zeggen. Er ligt hier een voorstel ter tafel dat prachtig en volledig afgewogen is. De sportcommissie die deze zaak eveneens heeft bekeken is omtrent dit voorstel volledig ingelicht. Wat spreker merkwaardig voorkomt is dat de groep Beter Bestuur enkele jaren geleden nog bezwaar maakte tegen uitbreiding van bepaalde sportaccommodaties. De heer Leo, een nieuwe ster aan het firmament van de groep Beter Bestuur, heeft nu in de vorige raadsvergadering een lans gebroken voor de lichamelijke opvoeding. Daarvan heeft spreker toen nog gezegd dat hij dit niet behoefde te doen omdat dat punt niet aan de orde was. Vandaag had hij, redenerend in het straatje van de heer Leo, verwacht dat deze toch wel heel blij zou zijn met dit voorstel.

De heer L e o interrumpeert met te zeggen dat hij vandaag spreekt namens de huiseigenaren.

De heer V o s begrijpt deze opmerking niet. Zij raakt dan ook kant noch wal. Hij had ten aanzien van dit voorstel verwacht dat de heer Leo zou zeggen dat hij daarmee zeer verheugd was omdat de jeugd daardoor weer

wat meer van die broodnodige lichamelijke opvoeding zou kunnen krijgen. De heer Bergé heeft nog gesproken over de verhouding tussen burgemeester en wethouders en de raad. Spreker vindt deze verhouding prima. Hij heeft dan ook alle vertrouwen in burgemeester en wethouders. Hij vindt het na lezing van de voorstellen niet nodig op alle slakken zout te leggen. Hij vindt dit voorstel een goed voorstel vooral omdat deze zalen qua vormgeving esthetisch verantwoord zijn. Over de zalen van de Heide-maatschappij was hij destijds veel minder enthousiast. Hij heeft zich toen echter laten ompraten omdat het voorstel weer vier gymnastiekzalen opleverde. Bij de nu voorgestelde prachtige zalen rept de heer Bergé met geen woord over de lichamelijke opvoeding, die zijn fractie op dit moment zo wil voorstaan, maar praat wel over een futiliteit als het intrekken van het oude besluit. Hij vindt dat de heer Bergé eens wat praktisch moet zijn, niet alle raadsvergaderingen moet ophouden en niet maar steeds met alle mogelijke futiliteiten moet komen aandragen. De heer Bergé moest realistisch zijn en het burgemeester en wethouders mogelijk maken een goed beleid te voeren, waartegenover hij zich positief wil opstellen.

De heer Schuurbijs zegt vijf vragen te hebben gesteld.

Op drie daarvan heeft hij geen antwoord gekregen. Zijn tweede vraag was waarom de resultaten van het vergelijkende onderzoek niet ter inzage hebben gelegen. Hij vindt dit namelijk noodzakelijk om de raad zo uitgebreid mogelijk te informeren. Zijn derde vraag ging over de omstandigheden of burgemeester en wethouders op de hoogte waren van een aanbod van een andere firma dat f 5.000,— lager lag dan de kosten van het plan dat thans aan de orde is. Tot slot heeft hij geen antwoord gekregen op zijn vraag of het beslist noodzakelijk was een onderhandse aanbesteding te houden. Hij wil er op wijzen dat alle gymnastiekzalen moeten voldoen aan de eisen van op de eerste plaats de Vereniging van Nederlandse Ge-

meenten en vervolgens van de Nederlandse Sportfederatie.

De heer V a n O s c h verwacht dat, wanneer met de Heidemaatschappij wordt overeengekomen de bouw van vier gymnastieklokalen, aan deze maatschappij een afkoopsom zal moeten worden betaald wanneer deze bouw niet doorgaat. Hij wil gaarne weten hoe hoog die afkoopsom is. Wat de intrekking van besluiten betreft merkt hij het volgende op. Destijds werd een tweeledig besluit genomen: a. tot de bouw van 4 gymnastieklokalen en b. tot wijziging van de begroting. Wordt nu het laatste besluit ingetrokken dan blijft nog het eerste bestaan. Hij kan de heer Bergé volgen waar deze zegt dat ook het besluit tot bouw van de gymnastieklokalen had moeten worden ingetrokken. Er is nu maar een deel van de genomen besluiten ingetrokken. Hij is de mening toegedaan dat de Heidemaatschappij de mogelijkheid had moeten worden geboden binnen het raam van de financiële mogelijkheden haar plan aan te passen.

Hij merkt op dat de wethouder zijn betoog afsloot met de opmerking dat hij niet goed begrepen had dat er zo uitvoerig over dit voorstel werd gesproken. Hij is van mening, dat wanneer bedragen aan de orde zijn als in het voorstel genoemd, daarover zeker gedebatteerd zou mogen worden.

De heer wethouder V e r k u i j l e n zegt in tweede instantie gaarne de vragen te willen beantwoorden die hij in eerste instantie niet voldoende aandacht heeft gegeven. Hij moet echter weer beginnen met te zeggen dat hij zich zeer wel kan vinden bij de woorden die de heer Vos gesproken heeft.

Hij dankt hem daarvoor dan ook zeer. Wat betreft de goedkeuring die in 1967 aan het raadsbesluit is onthouden merkt hij op dat dit is gebeurd in verband met de algemene malaise in de financieringsmogelijkheden op dat moment in de provincie Noord-Brabant. Een volgende opmerking hield in dat er dan wel een begrotingswijziging was geweest maar dat die dan schuil ging zodat de

raad er niets van zag. Hij zegt dit allemaal moeilijk te kunnen volgen. Ook die begrotingswijzigingen zijn toch publieke stukken.

Bovendien werden de verdaging zowel als de onthouding van de goedkeuring bij de ingekomen stukken ter inzage gelegd. Op drie manieren heeft de raad dus kunnen constateren dat er geen besluit meer aanhangig was. Hij vraagt zich dan ook met de heer Vos af waarom men hier over deze vormvereisten nu zo uitvoerig zit te discussiëren, waar men toch redelijkerwijze nu mag aannemen dat deze zaak formeel in orde is. Aan het adres van de heer Van Osch deelt hij mede dat een besluit waarin een krediet wordt gevoteerd, waaraan de goedkeuring wordt onthouden en waarvan het krediet wordt ingetrokken met zich brengt dat aan de basis van het besluit elke grond is ontnomen.

De heer Van Osch merkt op dat daarmee het besluit niet is ingetrokken.

De heer wethouder Verkuijlen brengt naar voren dat met het besluiten tot niets wordt besloten zolang geen krediet is gevoteerd. Zonder dit gevoteerde krediet is het besluit inhoudsloos. Hij vindt het dan ook een zinloze zaak om daarvan een apart punt te maken.

De heer wethouder Lennaerts merkt op dat de heer Van Osch onjuist is in zijn redenering. Boven het voorstel staat: „Voorstel tot het beschikbaarstellen van een krediet etc.” Als men het krediet terug neemt vervalt de rest van het voorstel ook.

De heer wethouder Verkuijlen komt nu bij een volgende vraag van de heer Bergé, eenzelfde vraag die ook door de heer Schuurbijs is gesteld, n.l. waarom over vergelijking van de verschillende typen gymnastieklokalen niets is gezegd in het voorstel. Hij heeft hierover opgemerkt dat deze vergelijkingen op het niveau van de technische diensten zijn bekeken en dat terzake informatie is gegeven in de Onderwijscommissie en in de Commissie voor de lichamelijke Opvoeding en de Sport. Hij is van mening dat dat in deze situatie een voldoende

de voorlichting is aan de raad. De heer Bergé vraagt waarom op het thans voorgestelde type niet kan worden ingeschreven. Spreker moet hier nog iets verduidelijken. Het gaat hier om tweemaal een herhaling van een zaal die al gerealiseerd is. Dit heeft men ook gehad bij de school die in noord gebouwd gaat worden waarbij gerepeteerd werd de school die aan de Kooikersweg staat. Het is logisch dat men dan terugvalt op de aannemer die de eerste school gebouwd heeft, omdat anders niet meer over die repetitie gesproken kan worden en dat men niet meer uit kan handelen wat op dat moment uit te handelen is.

Dat is gewoon de zakelijke grondslag, waarom men terug moet bij de mensen die eerder datzelfde type zaal hebben neergezet. Dat is geen kwestie van een ondersje of wat dan ook. Het verband dat door de heer Bergé hierin wordt gelegd alsof bepaalde personen daarin een rol zouden hebben gespeeld verwerpt hij omdat dit hier totaal niets mee te maken heeft.

Hij meent intussen beantwoord te hebben de vraag van de heer Schuurbiërs waarom de resultaten van het vergelijkend onderzoek niet ter inzage hebben gelegen, omdat zij namelijk op technisch niveau een punt van overweging hebben uitgemaakt en in de commissie zijn ter sprake gebracht.

De heer Schuurbiërs merkt op dat in de commissie niet alle fracties zijn vertegenwoordigd.

De heer wethouder Verkuijlen vindt dit een andere zaak. Hij gelooft echter dat het niet nodig is in een voorstel alle zaken die daaraan voorafgaan tot uitdrukking te doen komen. Bovendien bestaat altijd nog de mogelijkheid om in de openbare raadsvergadering opening van zaken te geven. Hij heeft daar geen enkel bezwaar tegen, en doet dit bij deze gelegenheid ook. Het is burgemeester en wethouders inderdaad bekend dat een zaal is aangeboden voor een prijs die f 5.000,— lag beneden de prijs van de thans voorgestelde zalen. Dit type zaal voldeed met name op het stuk van de routing niet aan de

eisen waaraan het type Schutskampstraat voldoet. Bovendien moet daarbij betrokken worden wat spreker in eerste instantie reeds opmerkte n.l. dat niet deze f 5.000,— als zodanig moeten worden vergeleken maar dat de gehele situatie van beide typen zalen moest worden berekend vanuit een prijs van 1968 toen een krediet van f 414.000,— werd gevoteerd voor een gymzaal van het type Schutskampstraat. Dan komt men in een heel andere orde van grootte te vergelijken.

De heer Schuurbijs dacht dat het juist in een tijd waarin de gemeentelijke overheden het zo moeilijk hebben om financieel rond te komen zeer belangrijk is zo goedkoop mogelijk te bouwen.

De heer wethouder Verkuijen is het met de algemene strekking van de opmerking van de heer Schuurbijs eens. In dit geval is hij het financieel niet met hem eens. Het gaat hier niet om een bouwwerk waarvan tevoren vaststaat dat het zus of zo moet worden en waarvoor men verschillende mensen laat inschrijven. Het gaat hier over verschillende types, met verschillende kwaliteiten, met verschillende vormgevingen, met verschillende routings enz. enz. en dan kan geen vergelijking verkregen worden dan een vergelijking die in een gedifferentieerd patroon op je afkomt. En er zijn technische deskundigen voor nodig om dat te kunnen beoordelen. Hij wil dit gaarne staande houden, want dat kan men niet op een prijs van f 5.000,— beoordelen. Dat moet in zijn totaliteit bekeken worden en in de commissies is daaromtrent voldoende opening van zaken gegeven. Wat betreft het door de heer Schuurbijs gevraagde met betrekking tot de onderhandse aanbesteding heeft hij reeds beantwoord bij de kwestie van de repetitiebouw waaromtrent de heer Bergé vragen stelde.

Wat betreft gedane toezeggingen merkt hij op dat aan de Heidemaatschappij geen toezeggingen zijn gedaan. Er is alleen in de raad een krediet gevoteerd. De Heidemaatschappij, die veel relaties heeft met de gemeente 's-Hertogenbosch, weet wat in deze de procedures zijn. Zij weet

dus ook heel goed dat wanneer op een gegeven moment een krediet niet doorgaat het als regel een kwestie is van no cure no pay. Tenslotte reageert hij nog op een opmerking van de heer Van Osch, die de Nederlandse Heidemaatschappij in de gelegenheid had gesteld willen zien om nadere aanpassing in haar ontwerp aan te brengen om daarvoor ook in een goede vergelijking te kunnen komen. Dat is ook gebeurd. De zaal van de Heidemaatschappij is aangepast in vergelijking geweest. Het type Schutskampstraat is in vergelijking geweest en ook nog een derde type. In die vergelijking is het type Heidemaatschappij er als eerste uitgevallen. Dat was voor burgemeester en wethouders aanleiding de Heidemaatschappij te melden dat het hun bijzonder speet maar dat in dit geval de bouw niet doorging. De gemeente heeft evenwel zoveel relaties met de Heidemaatschappij dat verwacht mag worden dat de Heidemaatschappij begrip zal kunnen opbrengen voor de zakelijke argumenten van burgemeester en wethouders.

De voorzitter vraagt of iemand stemming wil over dit voorstel.

De heer Bergé zegt alleen een stemverklaring te willen afleggen. Hij betreurt de wijze waarop deze zaak aan de gemeenteraad is voorgelegd. Het belang van de kwestie onderkennende zal hij toch voor dit voorstel stemmen.

Hierna wordt dit voorstel zonder hoofdelijke stemming aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld.

12. Voorstel (bijlage nr. 183) tot het beschikbaarstellen van een aanvullend krediet voor de eerste fase van het sportveldencomplex „De Schutskamp”.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt dit voorstel aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld.

13. Voorstel (bijlage nr. 175) tot verkoop van een perceel grond gelegen nabij de Marktstraat aan de NV

Electrotechnisch Bureau van Mackelenbergh van 1883, alhier.

De heer B e r g é zegt twee vragen te hebben. De eerste betreft de prijs. Is die niet erg laag voor grond in het hartje van de binnenstad. De tweede vraag is of dit geen grond is bestemd voor het openbaar verkeer en moet die niet als zodanig daarin onttrokken worden. Hij voelt zich in deze gesteund door de brief van de directeur van gemeentewerken van 16 november 1967.

De heer wethouder V a n H e i j k o o p zegt dat de prijs van de grond dezelfde is als die welke destijds werd gevraagd voor de aan de straat liggende grond. Het betreft hier een achterterreintje lang niet zo belangrijk als de grond aan de straatzijde. Bij deze grondoverdracht is tegelijk betrokken de afkoop van rechten op vitrines. De onderhavige grond is niet openbaar. Het betreft hier een bedieningsterreintje dat gekocht is van de Gruyter via bepaalde centrale opbouwbelangen voor de prijs van f 1,—. Op kosten van de aanliggende eigenaren is destijds daar een terrein aangelegd voor laden en lossen. Het terrein is dus particulier eigendom van de gemeente en niet openbaar. Van dit terrein wordt slechts een klein hoekje verkocht. Bij de verkoop is nog een servituut bedongen ten behoeve van Peek en Cloppenburg zulks in overleg met de aanliggende eigenaren.

De heer B e r g é zegt geen contacten te hebben met de directeur van gemeentewerken. Hij heeft deze wijsheid uit de map met raadstukken gehaald waarbij ook de brief van 13 november 1967 van de directeur van gemeentewerken ter inzage lag. Als de wethouder die brief niet kent dan kan ook hij in die map kijken. In die brief staat dat volgens de directeur van gemeentewerken die grond eerst aan het openbaar verkeer dient te worden onttrokken. Er wordt in de brief ook vermeld dat Bruysters stelt recht op een achteruitgang te hebben. Hij vraagt zich af of het wel verstandig is dit zo te doen. Bestaat niet de kans dat de gemeente straks civielrechtelijke moeilijkheden krijgt? Zou het niet verstandiger

zijn het zekere voor het onzekere te nemen en eerst de zaak aan het openbaar verkeer te onttrekken?

De heer wethouder Van Heijkoop zegt intussen de brief, die de heer Bergé noemt, gevonden te hebben. Inderdaad deelt daarin de directeur van gemeentewerken mede te veronderstellen dat de grond openbare weg is. De directeur is hier echter fout. Wat de heer Bruysters betreft kan hij mededelen dat deze daar absoluut geen rechten heeft. Wat dat betreft zien burgemeester en wethouders dan ook geen enkele moeilijkheid.

Hierna wordt dit voorstel zonder hoofdelijke stemming aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld.

14. Voorstel (bijlage nr. 176) tot wederinkoop van de woningwoning Stadskampstraat 21 van de heer Van de Ven.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt dit voorstel aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld.

15. Voorstel (Bijlage nr. 177) tot verhuur van het pand Vughterstraat 133 aan de Katholieke Werkende Jongeren, district 's-Hertogenbosch.

De heer Van Meeuwen zegt geen bezwaar te hebben tegen dit voorstel als zodanig, maar wel tegen een bepaalde formulering in het besluit.

In het ontwerp-besluit komen namelijk onder 2b de woorden legaal of illegaal voor. Er is de laatste tijd nogal wat te doen geweest over illegale bouwsels. Met deze bepalingen wordt het illegaal bouwen gelegaliseerd. Hij gelooft dan ook dat dit een formulering is waarmee wel meer mensen moeilijkheden zouden kunnen hebben.

De heer wethouder Van Heijkoop zegt dat deze bepaling in het ontwerp-besluit is gekomen omdat het vooral achter huizen in de binnenstad nogal eens voorkomt dat er illegaal bouwsels worden opgericht zonder dat Bouw- en Woningtoezicht dat kan zien. Het is in be-

paalde delen van de stad voor Bouw- en Woningtoezicht moeilijk toezicht te houden. Vaak worden illegale bouwsels gebouwd in de weekeinden, wanneer er dus niet kan worden gecontroleerd. De bouwsels staan er vaak vóór Bouw- en Woningtoezicht dat gezien kan hebben. Hij meent dan ook dat het juist is dat dan ook de mogelijkheid aanwezig is dit illegaal gebouwde eventueel te laten verwijderen.

De heer V a n M e e u w e n zegt het niet eens te zijn met de wethouder. Hij vindt het juist noch over legaal noch over illegaal te spreken. Hiermede wordt te kennen gegeven dat er illegaal gebouwd mag worden maar dat daar de gemeente nimmer voor aansprakelijk gesteld zal worden. Zo is toch de formulering in het ontwerp-besluit.

De heer wethouder V a n H e i j k o o p zegt het niet met de heer Van Meeuwen eens te zijn. In het ontwerp-besluit wordt geconstateerd dat het illegaal bouwen feitelijk nog wel eens gebeurt.

Daarmede wordt rekening gehouden. Het mag echter beslist niet, dat zegt het woord illegaal al. Maar de woorden legaal en illegaal zullen echter worden weggelaten.

Zonder verdere beraadslagingen en zonder hoofdelijke stemming wordt dit voorstel aangenomen en het ontwerp-besluit met inachtneming van de aangebrachte wijziging vastgesteld.

16. Voorstel (Bijlage nr. 178) tot ongegrondverklaring van een gevraagde voorziening tegen een aanschrijving tot het treffen van voorzieningen aan het pand Schapenmarkt 5.

De heer V a n R o g g e n merkt op dat dit pand sinds 1967 een doorn in het oog is van de gemeente. Toen is namelijk overleg gepleegd om te bereiken dat enkele voorzieningen aan dit pand zouden worden aangebracht. In 1968 is het gemeentebestuur daarmede bezig geweest en in 1969 nogmaals. Hij kan zich ergens wel indenken dat burgemeester en wethouders stellen dat daaraan iets

moet gebeuren. Inmiddels is op 11 september 1969 het gebouw overgegaan naar een andere eigenaar, te weten Van Maaren's Brillenzaak. Nu is het een beetje onplezierig dat juist in deze maand de nieuwe eigenaar wordt aangeschreven om op korte termijn voorzieningen aan het pand te treffen waarvan in het voorstel wordt gezegd dat „de gevraagde voorzieningen van zodanige eenvoudige aard zijn dat ze niet kunnen worden aangemerkt als een onredelijke doorkruising van eventuele plannen van de nieuwe eigenaar”. Hij vraagt zich af of 1. de dakgoot en de daklijst aan de voorgevel herstellen, 2. het dakschild aan de voorgevel herstellen. 3. de losse steunen in de voorgevel weer vast metselen. 4. het houtwerk van de voorgevel schilderen. 5. het metselwerk van de voorgevel schilderen en 6. stutwerk in de achterbouw aanbrengen ter opheffing van gevaar voor instorting wel voor f 25.000,— te doen is. Daarnaast vraagt hij zich ook af of dat wel eenvoudig is. Tijdelijke voorzieningen zijn altijd akelig duur. De nieuwe eigenaar wordt aangeschreven op grond van artikel 307 en 310 van de bouwverordening. Artikel 307 slaat op de bouwvalligheid waaronder begrepen moeten worden de werkzaamheden bedoeld in de punten 1, 2, 3 en 6. Artikel 310 handelt over de welstand en dat zijn de punten 4 en 5, het schilderen. Spreker vraagt zich af of burgemeester en wethouders wel voldoende de problemen van de nieuwe eigenaar begrijpen, wanneer zij nu reeds deze voorzieningen laten uitvoeren. Hij doelt daarbij met name op de punten 4 en 5. Hij kan zich indenken dat burgemeester en wethouders volgens artikel 30 eisen moeten stellen ten aanzien van de desolate toestand van het gebouw, een toestand die eveneens door de eigenaar onderkend wordt. De desolate toestand moet ook spreker onderschrijven. Hij zou willen vragen de huidige eigenaar niet aan te schrijven op grond van artikel 310 van de Bouwverordening maar te proberen in overleg tot overeenstemming te komen inzake het treffen van provisorische door de eigenaar wat betreft de punten 1, 2, 3 en 6 zodat aan de

veiligheid van derden wordt tegemoetgekomen en overigens de eigenaar niet te veel op kosten wordt gebracht. Hij meent te mogen stellen dat de huidige eigenaar zeker binnen niet al te lange tijd met plannen voor nieuwbouw zal komen. Hij acht het ook gewenst dat burgemeester en wethouders op deze plannen aandringen. Hij vraagt dit voorstel in te trekken en in overleg tot een minnelijke schikking te komen op grond waarvan de eigenaar thans de meest noodzakelijke voorzieningen aanbrengt.

De heer Vos zegt met belangstelling dit voorstel gelezen te hebben. Hij is er blij om dat de wethouder, nu vorig jaar de nieuwe bouwverordening is vastgesteld, deze voorschriften ook in de praktijk toetst en toepast. Als hij dan ook niet geweten had wat hij nu weet dan zou hij dit voorstel ook hebben toegejuicht. Nu hem echter bekend is dat reeds 16 mei 1968 dit pand werd gekocht door de N.V. Van Maaren's Brillenzaken is hij van mening dat hier ook een menselijke zijde naar voren moet worden gebracht. Naar de letter hebben burgemeester en wethouders gelijk. Ook de geest van de wet moet hier worden toegepast omdat in dit geval de NV Van Maaren's Brillenzaken, die 16 mei 1968 voorlopig eigenaar werd op een moeilijkheid stuitte omdat een van de vroegere eigenaren niet handelingsbekwaam was en eerst gezorgd moest worden voor een onder curatelestelling van deze man. Dit heeft een jaar geduurd. De NV Van Maaren's Brillenzaken had er veel eerder voorzieningen willen treffen indien zij daartoe in de gelegenheid was geweest. Hij zegt blij te zijn met de aankoop van dit pand door genoemde NV omdat daardoor weer een ander aanzicht zal worden gegeven aan dit punt, omdat Van Maaren's Brillenzaken ter plaatse nieuwbouw wil plegen. Reeds is overleg gepleegd met een architect - naar spreker gehoord heeft dezelfde die ook Kreymborg heeft gebouwd en die de situatie ter plaatse reeds kent - ten einde op korte termijn plannen voor nieuwbouw te kunnen indienen. In het ontwerp-besluit staat nu het volgende: „dat voorts van het tijdstip waarop de nieuwe eigenaar

plannen tot het treffen van voorzieningen c.q. nieuwbouwplannen zal indienen niets met zekerheid bekend is en minder nog bekend is omtrent de mogelijkheden tot realisering van de bij de nog onbekende plannen aan te geven en nog goed te keuren voorzieningen c.q. nieuwbouw etc. etc."

Hij vindt dit een prachtige volzin. Wanneer het echter na indiening van de tekeningen voor dit pand net gaat als met die van Van Mackelenbergh voor het pand op de Markt en met die van de NV Royal, waarvoor reeds verschillende malen tekeningen zijn ingezonden maar waarvoor de goedkeuring nog steeds niet is verkregen dan zal realisering van de bouwplannen wel een tijdje duren. Als de NV Van Maaren echter de zekerheid geeft dat zij op zo kort mogelijke termijn met een bouwplan zal komen dan vindt hij dat de gemeente in dit geval de NV Van Maaren ter wille moet zijn. Hij wil dan ook voorstellen aan de N.V. Van Maaren te verzoeken voorlopig de maatregelen te treffen die in het belang van de veiligheid van derden zijn en dat daarnaast besloten wordt deze zaak drie maanden aan te houden. Hij gelooft dat hiermede niet alleen de NV Van Maaren maar ook de gehele middenstand en tevens het esthetisch aanzicht van de Schapenmarkt een grote dienst wordt bewezen. Hij vraagt nogmaals met klem niet de letter maar de geest van de wet hier toe te passen.

De heer B e r g é zegt soortgelijke opmerkingen te hebben als zijn twee voorgangers. Het huis is verkocht op 16 mei 1968. De aanschrijving van burgemeester en wethouders dateert van 30 juli 1969. Dat is ruim een jaar later. De levering van het gekochte heeft plaats gevonden op 15 september 1969. In de relatie tussen de familie Henselmans en de NV Van Maaren had Henselmans in feite al niets meer over dit pand te zeggen vanaf 16 mei 1968. Dat kan de gemeente als derde evenwel niet weten. Artikel 25 van de Woningwet stelt echter in lid 4 dat degene tot wie een aanschrijving is gericht alsmede zijn rechtverkrijgenden verplicht zijn daaraan te voldoen.

Daaruit kan worden afgeleid dat hier door de welkgever bedoeld is dat de aanschrijving bestemd is voor de eigenaar die op dat moment eigenaar is en dat die rechtverkrijgende iemand is die na die aanschrijving eigenaar wordt.

Omdat hij zo juist al zei dat er zo'n geweldige tijd gezeten heeft tussen de voorlopige koopakte en de definitieve levering zou hij willen vragen of deze wijze van doorzetten zoals burgemeester en wethouders die willen eigenlijk niet een nadeel voor de nieuwe eigenaar is. Immers tegen de aanschrijving kan men een voorziening vragen bij de raad, hetgeen de familie Henselmans ook gedaan heeft, maar wie het feitelijk regardeert is de NV Van Maaren en die heeft geen aanschrijving gekregen. Hij voelt daarom voor het voorstel van de heer Van Roggen om dit voorstel in te trekken.

Willen burgemeester en wethouders dit niet dan zou naar mijn mening een aanschrijving naar de NV Van Maaren gezonden moeten worden. Deze zou op de aanschrijving dan wel reageren. In dat geval zou de belanghebbende, die nu helemaal buiten spel is, nog eens gehoord zijn. Hij zegt geschrokken te zijn van de mededeling van de heer Vos dat voor de nieuwbouw de architect van het pand Kreymborg zou worden ingeschakeld. Met alle waardering voor ieders plannen meent hij toch te moeten stellen dat burgemeester en wethouders ten aanzien van de plannen van C en A op de Markt gezegd hebben dat die rekening moesten houden met het beschermd stadsgezicht. Hij vraagt ook het stadsgezicht van de Schapenmarkt bij dit bouwplan te betrekken en met de architect nog eens nader te bezien.

De heer Van Beek vindt de inhoud vrij stringent gesteld ten aanzien van de NV Van Maaren. Ook hij vindt dat hetgeen in de punten 4 en 5 van het voorstel is gesteld niet moet worden geëist. Hij vindt het een hachelijke onderneming - en hij spreekt hier uit eigen ervaring - om aan een dergelijke bouwval nog voorzieningen te gaan trefpen. Men weet niet waar men daarbij blijft, zeker niet

als men de vaak belachelijke eisen ziet die men daarbij stelt. Hij begrijpt dan ook niet goed waarom de NV Van Maaren in dit geval op hoge kosten gejaagd moet worden terwijl men weet dat over enkele maanden plannen voor nieuwbouw gereed zijn en het bestaande pand dan gesloopt gaat worden. Hij heeft gehoord dat de architect het pand ongeveer in dezelfde stijl wil gaan opbouwen. Er komt dan een aarig pand dat past in de straatwand. Hij voelt dan ook veel voor intrekking van dit voorstel en voor het gedurende drie maanden gelegenheid geven aan de NV Van Maaren om nieuwbouwplannen te realiseren.

De heer wethouder Van Heijkoop zegt het jammer te vinden dat burgemeester en wethouders niet eer wisten wie de nieuwe eigenaar was. Dit is eerst op 22 september 1969 uit een brief gebleken. Herhaaldelijk is over dit pand in de vergadering van burgemeester en wethouders gesproken. De maatregel die het college tenslotte en tot zijn spijt heeft moeten nemen is de in het voorstel genoemde aanschrijving. Het is een vreselijk slecht pand, wat ook door de eigenaar wordt toegegeven. Achteraf is ook aan burgemeester en wethouders gebleken dat er grote moeilijkheden waren met betrekking tot de overdracht van dit pand.

Na alles wat over dit voorstel is gezegd zou hij in overweging willen geven dit aan te houden. Burgemeester en wethouders zullen dan zo snel mogelijk met de NV Van Maaren contact opnemen en met Bouw- en Woningtoezicht het pand bekijken om maatregelen te laten treffen teneinde gevaarlijke situaties weg te nemen. Hij gelooft dat hieromtrent wel snel tot een akkoord zal kunnen worden gekomen. Daarna is het afwachten wat de plannen van de NV Van Maaren zullen worden. Wat betreft de door de NV Van Maaren te ontwerpen plannen voor nieuwbouw merkt hij op dat hier inderdaad een ontwerp-Beschermd Stadsgezicht geldt en dit zal in de plannen zeker een rol moeten spelen. Ook in dit geval zal aan de

architect medegedeeld worden dat daarmee rekening gehouden zal moeten worden.

De heer V o s dankt de wethouder voor zijn toezegging. Hij vraagt echter ook diens grootst mogelijke medewerking om de ingediende bouwplannen zo snel mogelijk door alle daarbij betrokken instanties te laten bezien. Hij hoopt dat het afwikkelen van dit bouwplan niet zoveel tijd in beslag zal nemen als de afdoening van de door hem in eerste instantie genoemde bouwplannen. Hij vindt het een kwalijke zaak dat een middenstander die kapitaal wil gaan investeren in een pand jarenlang moet wachten op de realisering daarvan omdat dit terecht of ten onrechte door verschillende instanties wordt opgehouden, hetgeen vaak gepaard gaat met enorm renteverlies waardoor dikwijls realisering van het bouwplan niet meer rendabel is.

De heer V a n R o g g e n zegt blij te zijn dat burgemeester en wethouders dit voorstel willen aanhouden. Hij hoopt dat alle daarbij betrokkenen aan een vlotte afwikkeling van deze kwestie zullen meewerken.

De heer V a n B e e k vraagt ook om een behoorlijk tempo in deze kwestie. Een ding is hem echter in het antwoord van de heer Van Heijkoop nog opgevallen. De wethouder heeft gezegd dat het voorstel wordt teruggenomen maar dat met de NV van Maaren zal worden overlegd om te komen tot opheffing van de gevaarlijke situatie voor derden. Dit opheffen van de gevaarlijke toestand is in wezen hetzelfde wat in het voorstel wordt naar voren gebracht. Of ziet hij dit verkeerd?

Als men deze voorzieningen blijft eisen dan zijn er in de stad nog wel meer panden aan te wijzen die gevaar opleveren en waaraan voorzieningen zouden moeten worden getroffen. En wanneer men praat over het treffen van voorzieningen aan een dergelijk pand om gevaren weg te nemen dan kan dit op een gegeven moment ook nog wel tot zo'n f 10.000,— à f 15.000,— oplopen.

De heer wethouder V a n H e i j k o o p zegt dat wat burgemeester en wethouders betreft de zaak zo spoedig

mogelijk rond moet zijn. Men heeft echter met verschillende instanties te maken. Denk in verband met het beschermd stadsgezicht maar eens aan de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Dit houdt weer iets langer op. Er moeten echter snel voorzieningen worden getroffen. Er zal steeds voor moeten worden gezorgd dat dergelijke panden geen gevaar opleveren.

De heer Van Beek vraagt in ieder geval slechts dusdanige voorzieningen dat zoveel mogelijk kostenbesparend wordt gewerkt. Hij vindt het zonde dat dure voorzieningen na vrij korte tijd weer gesloopt moeten worden.

Hierna wordt besloten dit voorstel aan te houden.

17.Voorstel (Bijlage nr. 179) tot intrekking van de regeling inzake uitkeringen uit het doorstromingsfonds. De heer Van Beek zegt slechts een kleine opmerking te hebben. Hij mist in dit voorstel de mededeling dat voldoende bekendheid aan deze intrekking zal worden gegeven, zulks om teleurstellingen te voorkomen.

De heer Bergé zegt dat dit voor hem ook een punt is. Daarnaast wil hij gaarne weten of er op geen enkele wijze enige tegemoetkoming wordt gegeven voor het vrij maken van een goedkope woning. Dit is hem uit het voorstel niet duidelijk geworden. Hij leefde in de veronderstelling dat voor dit doel van rijkswege speciaal gelden ter beschikking worden gesteld.

De heer wethouder Van Heikoop zegt dat inder tijd door het ministerie gelden ter beschikking werden gesteld voor de doorstroming. In het kader hiervan is door de gemeente 's-Hertogenbosch het doorstromingsfonds in het leven geroepen. In dit fonds worden van rijkswege vanaf het eind van het jaar geen gelden meer gestort. Op dit moment heeft dit fonds nog f 30.000,— in kas.

Zodra dit bedrag is uitgekeerd is het fonds uitgewerkt omdat de werking daarvan afhankelijk was van het krijgen van gelden van het ministerie. Burgemeester en wet-

houders hebben gemeend het ophouden van dit fonds toch bij besluit van de Raad te moeten regelen.

Hierna wordt het voorstel aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld.

18. Voorstel (Bijlage nr. 182) tot aankoop van grond en opstallen van de heer P. H. Pels, Van der Eygenweg, alhier.

De heer Bergé deelt mede dat de groepering Beter Bestuur tegen dit voorstel is op grond van de omstandigheid dat bij de realisering van Noord niet wordt uitgegaan van de gegevens van het terrein. Was dat gebeurd dan had deze nieuwe boerderij in het geheel daarvan kunnen worden opgenomen.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt dit voorstel aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld onder aantekening dat de heren Bergé, Van der Eerden en Leo hebben tegengestemd.

18.A Voorstel (Bijlage nr. 184) naar aanleiding van het voornemen van de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk tot plaatsing van het pand Postelstraat 68 op de lijst van beschermde monumenten.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt dit voorstel aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld.

18.B Voorstel (Bijlage nr. 185) tot het voteren van een krediet van f 350.000,— voor het treffen van voorzieningen aan de traverse Empelseweg en de brug over de Dieze.

De heer wethouder Van Heijkoop merkt op dat deze aangelegenheid in vrij korte tijd met de verschillende instanties is besproken. Er zijn echter nog enkele moeilijkheden geconstateerd door de Rijkswaterstaat. Burgemeester en wethouders hopen dat deze moeilijkheden spoedig uit de weg geruimd zullen zijn waarna de

zaak opnieuw in de Commissie voor Openbare Werken en Ruimtelijke Ordening kan worden gebracht. In de raadsvergadering van 14 oktober a.s. hopen burgemeester en wethouders dit voorstel aan de orde te kunnen stellen. Thans stellen zij voor dit aan te houden.

Hierna wordt besloten dit voorstel aan te houden.

19. Voorstel (Bijlage nr. 180) tot benoeming van een lid van de jeugdadviescommissie bedoeld in artikel 28 van de Subsidieregeling Jeugdwerk 1966.

De voorzitter vraagt mevrouw Bos-Kinsbergen en de heren Van Kempen en Van der Kooi te willen fungeren als commissie van stemopneming.

De heer Van Kempen wil namens de KVP-fractie als kandidaat voor deze commissie gaarne voordragen de heer Kaasjager.

Uitgebracht worden 27 stemmen, waarvan 24 op de heer Kaasjager, één op de heer Van der Kooi en twee ongeldig, zodat de heer Kaasjager is benoemd.

Desgevraagd verklaart de heer Kaasjager zijn benoeming te aanvaarden.

20. Voorstel (Bijlage nr. 181) tot benoeming van twee leden van het college van regenten over de Godshuizen.

De heer Bergé zegt niet de beschikking te hebben over het reglement over de Godshuizen. Hij heeft deze zaak dus niet kunnen bestuderen. Hij begrijpt echter niet hoe het mogelijk is dat in een vacature waarin moet worden voorzien door een benoeming uit een voordracht van twee personen slechts één persoon vermeld kan worden. In het voorstel worden weliswaar wel twee personen genoemd doch een daarvan is juist degene die aftreedt.

De voorzitter merkt op dat aan de bepaling van het reglement is voldaan. De benoeming vindt plaats uit een voordracht van twee personen en deze voordracht is hier gedaan.

De heer Bergé brengt naar voren dat er inderdaad een voordracht is van twee personen. Een van deze twee personen is echter degene die aftredend is. Dat vindt hij onbegrijpelijk.

De heer wethouder Verkuijlen zegt de zaak te kunnen verklaren. De aftredende leden van het college zijn in dit geval herkiesbaar. Met het oog hierop en omdat het college van regenten zulks wenste zijn zij op de voordrachten van dubbeltallen geplaatst.

Hierna wordt tot stemming overgegaan.

Uitgebracht worden 27 stemmen waarvan in de vacature Van der Zande, 26 stemmen op de heer Th. J. Jacobus meergen. Van der Zande, en 1 stem op de heer Sonnenberg.

In de vacature Van Meeuwen worden 25 stemmen uitgebracht op Jhr. Mr. L. E. A. J. van Meeuwen. 1 stem op de heer mr. C. J. M. Dams en 1 stem ongeldig, zodat de heren Van der Zande en Van Meeuwen zijn benoemd tot lid van het college van regenten over de Godshuizen.

Desgevraagd verklaart de heer Van Meeuwen zijn benoeming te aanvaarden.

De voorzitter deelt nog mede dat de heer Van Drunen sinds zijn binnenkomst in het ziekenhuis klinisch aanzienlijk verbeterd is. Hij is blij dat hij dit bericht nog aan de raadsleden kan meegeven.

Hierna sluit hij de vergadering te 23.15 uur.